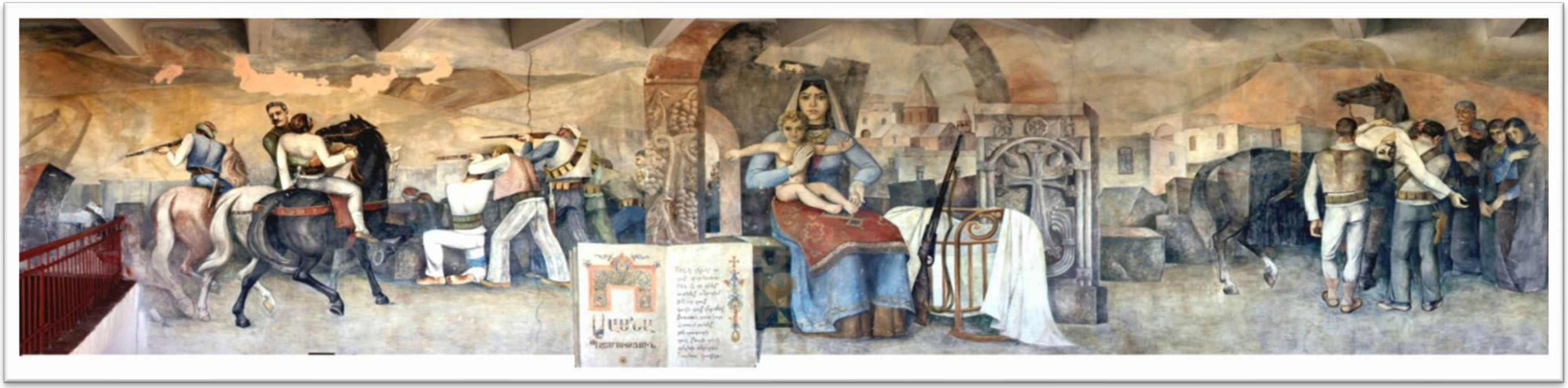

Սարգիս Մուրադյան
“Սասունցիներ”
որմնանկար

2025թ.

Սարգիս Մուրադյանի “Սասունցիներ”
որմնանկարի վերականգնման

ՆԱԽԱԳԻԾ

Գիրք 1

Նախագիծ կատարող՝
«ԱՐՎԵՍՏ ԵՎ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ»
ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ
ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ»
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ART&HERITAGE

Համաձայնեցված է՝
ՀՀ ԿԳՄՍՆ՝ ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ և
ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Տեղակալ՝ Ա.Քոչարյան ____________________

Հաստատում եմ՝
Նախագծի հեղինակ-կատարող՝
Ա.Պետրոսյան
ՀՎՀՀ՝ 40108039 ____________________

Նախագծող՝
Մ.Գևորգյան
ՀՎՀՀ՝ 37468427 ____________________

ՆԱԽԱԳԾԻ ԿԱԶՄԸ՝

ԳԻՐՔ-1 **Սարգիս Մուրադյան “Սասունցիներ”** որմնանկարի վերականգնման նախագիծ
ԳԻՐՔ-2 Նախահաշիվ

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Նախագծի կազմը

Գիրք 1- “Սասունցիներ” ռ.ն-ի վերականգնման նախագիծ

- Ապագա գյուղի մշակույթի տան հատակագիծ
- Հիմնավորում
- Ռ.Ն-ի վերականգնման մեթոդի պատմական ակնարկ
- Որմնանկարի վերականգնման աշխատանքների մեթոդաբանություն
- Նախնական ուսումնասիրություն
- ԱԿՏ
- Տեսական և փորձնական ուսումնասիրության աշխատանքներ
- Սեյսմիկ եզրակացություն
- Ռ.Ն-ի վերականգնման աշխատանքների բացատրագիր
- Մասնակի ամրակայման և վերականգնման սխեմատիկ չափագրված նախագիծ
- Որմնանկարի մաշտաբային պատկերից թվային հստակ ամրակայման և վերականգնման աշխատանքների ծավալներ, քարտեզագրություն
- Նախկինում վերականգնող մասնագետների կատարած աշխատանքների ցանկ

Գիրք 2-Նախահաշիվ

- Բացատրագիր
- Ծավալաթերթ
- Նախահաշիվ

Արմավիրի մարզ, Ապագա գյուղ

Նախագծող՝ Մարինա Գևորգյան ________________________________

Նախագծի հեղինակ՝ Արեգ Պետրոսյան ________________________________

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ, ԹԵՐԹ, ԹԵՐԹԵՐ

Նախագծանախահաշվային ուսումնասիրման
փաստաթղթերի բովանդակության

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

Վերականգնվող նախագիծն Ս.Մուրադյանի 1974թ.-ին նկարված ՛՛ Սասունցիներ ՛՛ որմնանկարը 2016թ. ՀՀ Մշակույթի նախարարության կողմից ներառվել է հանրապետական նշանակության նորահայտ հուշարձանների ցանկի մեջ:

Գտնվում է Արմավիրի մարզի, Ապագա գյուղի խորհրդային ժամանակաշրջանում կառուցված մշակույթի տան նախասրահում՝ 20 երրորդ դարի երկրորդ կեսի կառույցի մեջ :

Ակնադիտական և պարզ հետազոտման , ուսումնասիրության , փաստերի վրա հիմնված , նաև կատարման տեխնիկան ժառանգի կողմից բնութագրած , ստեղծվել է որմնանկարի պահպանման , վերականգնման և վերստեղծման նախագիծ:

Կառույցն և նրա ներսում նկարված որմնանկարն թվագրվում է համեմատաբար մեր ժամանակների հուշարձան՝ ուստի կարիք և անհրաժեշտություն չկա կատարել ներկի և սվաղի շերտի,սնկաբանական հետազոտություններ :
Վերականգնման հիմք է հանդիսանում որմնանկարի ուսումնասիրման , պահպանման , մասնակի հատվածների վերականգնման, վերստեղծման նախագծի բովանդակային կատարումը՝ ըստ հեղինակային գեղագիտական հորինվածքի , որպեսզի գեղագիտական և կոնստրուկտիվ վերականգնումն լինի մաքսիմալ հարատև :

Մշակված և լիցենզավորված նյութերն և նրանց օգտագործման տեխնիկան, նյութերի պատրաստման մեթոդն վերցված է իտալական հեղինակավոր ՛՛Պալացո Սպինելի ՛՛ որմնանկարների վերականգնման ինստիտուտից :
Տարիների ընթացքում իտալացի վերականգնողների հետ համատեղ Հայաստանում հաջողությամբ վերականգնվել են բազմաթիվ հուշարձաններ , որոնք արդեն քարորդ դար կանգուն են :

Հարկ է նշել, որ այս մեթոդն կիրարելի է որմնանկարների պահպանման, վերականգնման և վերստեղծման համար նախատեսված A Fresco և Buono Fresco-ների համար / դասական թաց և խառը տեխնիկայով կատարում/:
Մասնակի կամ ընդհանուր նյութատեխնիկայի օգտագործումն կախված է հուշարձանի թվագրման , վերականգնման առկա խնդիրների մոտեցումից :
Հիմնվելով տվյալ մեթոդի արդյունավետության և հուսալիության վրա՝ ակնառու կերպով հավաստի հիմք է հանդիսանում տարիների ընթացքում վերականգնված որմնանկարների փորձառությունը:

Վերականգնող՝ Արեգ Պետրոսյան

Որմնանկարի վերականգնման մեթոդի պատմական ակնարկ

20-րդ դարի 1966թ. Իտալիայի Ֆլորենցիա քաղաքում Առնո գետի վարարումից առաջացած ջրհեղեղի հետևանքով վտանգվել էր քաղաքի պատմամշակութային կոթողները ,հուշարձանները` մասնավորապես որմնանկարները, որոնց անհրաժեշտ էր պահպանել կամ տեղափոխել: Այդ իսկ պատճառով ՛՛Պալացցո Սպինելի՛՛ արվեստի և վերականգնման ինստիտուտը և նրանց փորձառու մասնագետները վերամշակեցին մի մեթոդաբանություն , որով հնարավոր եղավ տեղափոխել և վերականգնել վնասված որմնանկարները ` մասնավորապես Buono Fresco, ինչպես նաև կիրառվեց մասնակի A Fresco վերականգնման և վերստեղծման մեջ / Buono Fresco-խառը, չոր տեխնիկա, A Fresco- դասական թաց տեխնիկա/:

Հիմնվելով Իտալիայում և Հայաստանում տարիներ շարունակ կատարված որմնանկարների վերականգնման աշխատանքների փորձառության, ժամանակի մեջ կատարելագործված մեթոդի արդյունավետության վրա` գտնվել է ավելի ճիշտ դոզավորումներ /չափաբաժիններ/

Իտալական մեթոդն իր ժամանակի մեջ մաքսիմալ օպտիմալ գտնված ամենա անվնաս, կայուն և անփոփոխ միջամտությունն է հուշարձանների կոնսերվացման, վերականգնման և վերստեղծման համար:
Կան բազմաթիվ կոնսերվացված ,վերականգնված և վերստեղծված կանգուն հուշարձանների օրինակներ ,ինչպես Իտալիայում, այնպես էլ Հայաստանում :

Փորձնական ամրակայման նյութերի կիրառումն տվյալ որմնանկարի համար անհիմն բնույթ է կրում , քանի որ արդեն իսկ բազմակի անգամ մեթոդն ապացուցել է իր կայունությունը և հուսալիությունը այլ նմանատիպ որմնանկարների կոնսերվացման, վերականգնման և վերստեղծման մեջ:
Հետևաբար փորձնական սվաղի շերտի ամրակայման կամ ներկի շերտի հետազոտման կարիք նույնպես չկա, քանի որ մեթոդն արդեն իսկ տասնամյակներով ցույց է տվել իր կայուն և երկարատև արդյունքը հուշարձանների պահպանման մեջ :

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի վերականգնման
աշխատանքների

Մեթոդաբանություն

Որմնանկարների վերականգնման մեթոդաբանությունն ընտրված է մասնագիտացված իտալական հեղինակավոր “Պալացցո Սպինելի˝ արվեստի և վերականգնման ինստիտուտից, որն ունի արդեն կես դար փորձառություն և փորձառու մասնագետներ, որոնք կատարել են բազմաթիվ հայտնի պատմամշակութային հուշարձանների վերականգնումներ և որոնք առ այսօր պահպանված են և կանգուն: Մեթոդն մշակվել է ինստիտուտի կողմից և օգտագործվել և վերամշակվել է տասնամյակների ընթացքում :

Վերականգնված հուշարձանների ցանկում են հեղինակավոր և հայտնի դասական պատմամշակութային գլուխգործոցներ: Օգտագործվող նյութերն և բաղադրատոմսերն մշակված են վերականգնման գիտահետազոտական լաբորոտորիայի ինստիտուտի կողմից և օգտագործվում են խիստ ցուցումներով` տվյալ , կոնկրետ դեպքերի համար : Նյութերի ճիշտ ընտրության , հարաբերակցությունների և օգտագործման պարագայում կոնսերվացման և պահպանման աշխատանքներն կլինեն առավել արդյունավետ:

Կարևոր է ուսումնասիրել և հետևել նախագծով նախատեսված դրույքներին:
Վերականգնման աշխատանքների ժամանակ կարևոր է համագործակցությունն նախագծողի և վերականգնող մասնագետների միջև` բաց քննարկումների միջոցով:
Հաշվի առնել և հիմնվել մասնագետների աշխատանքային և կատարած աշխատանքների փորձին, հետևել կատարած գործողությանը, հետամուտ լինել պրոցեսին և արդյունքին :
Ցուցաբերել պատասխանատվություն և գիտակցություն վերականգնման աշխատանքների կատարման ընթացքում:

Նյութերի պատրաստման գործնական փուլում գերադասելի է համագործակցություն նախագծողի հետ:
Առաջացած անլուծելի հարցերի և խնդիրների դեպքում հնարավոր է համագործակցել “Պալացո Սպինելի” արվեստի և վերականգնման ինստիտուտի և առավել փորձառու մասնագետների հետ :

4,20սմ

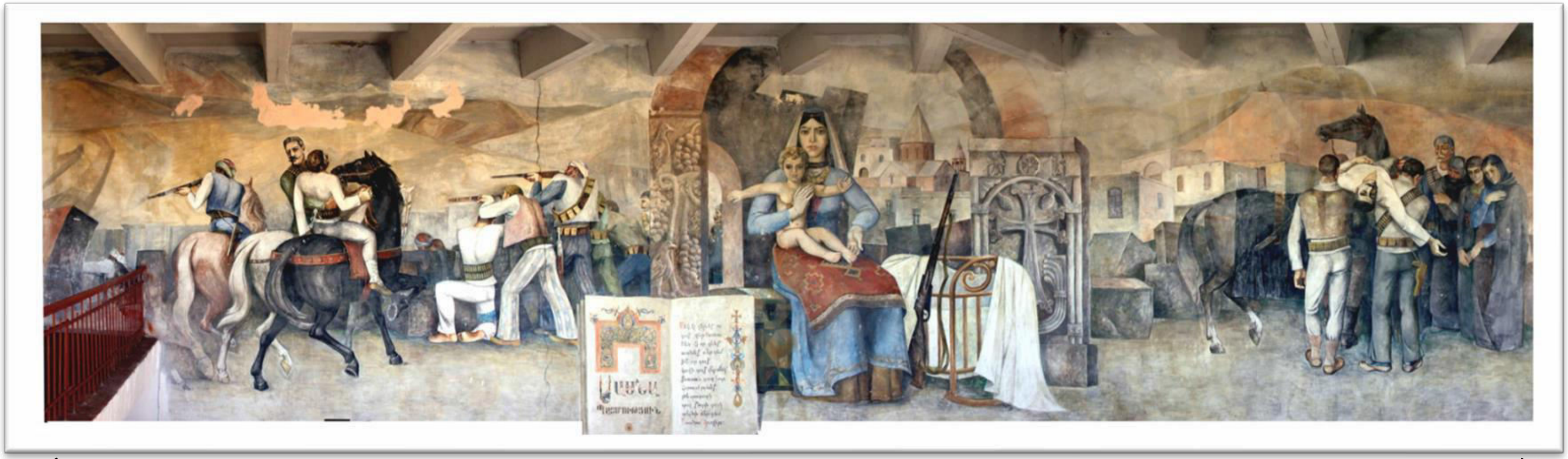

17,70սմ

˝Սասունցիններ˝ 1974թ.
Որմնանկար,խառը տեխնիկա
17,70սմ x 4,20սմ

Ընդհանուր մակերեսն է`   74.34 ք.մ
Որմնանկարի մակերեսն է`   71,04 քմ

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ
		8

Ապագա գյուղի մշակույթի տուն

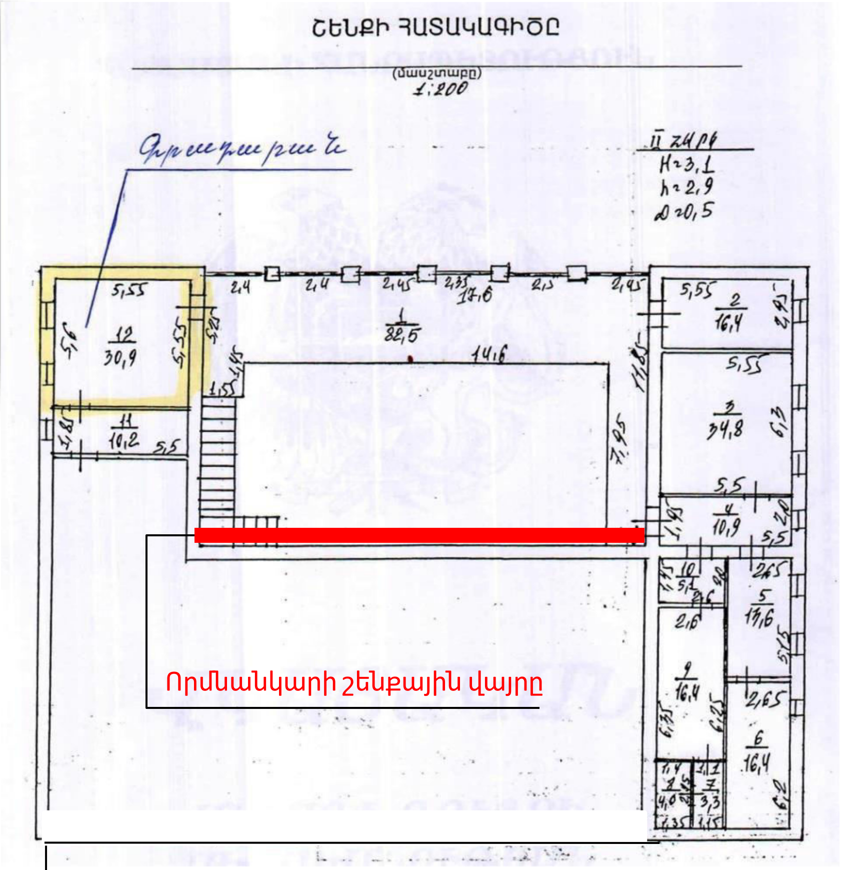

Շենքի խոնավ, քայքայված և վթարային հիմնասյուններ

			ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

1974 թ. Հայաստանի արվեստի վաստակավոր գործիչ Սարգիս Մուրադյանը՝ երկու օգնականի հետ (Հ. Հակոբյան, Գ. Սմբատյան) Ապագա գյուղի մշակույթի տան (շենքում այժմ գյուղապետարանն է) նախասրահի պատին պատկերեցին «Սասունցիներ» մեծադիր կոթողային որմնանկարը, որը ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, ԳԱԱ թղթակից անդամ, արվեստաբան Արարատ Աղասյանի գնահատմամբ՝«Խորհրդային Հայաստանում մոնումենտալ նկարչության բնագավառում երբևէ ստեղծված առավել գեղարվեստական արտահայտիչ լեզվով օժտված որակյալ աշխատանքներից է»:հաջող, գաղափարական և կերպարային խոր ու հրատապ բովանդակությամբ: Որմնանկարում պատկերված են ոչ թե կոնկրետ իրադարձություններ, այլ այլաբանական, ընդհանրացնող, խորհրդանշանի ուժով օժտված պատկերներ: Եռամաս կոմպոզիցիայի կենտրոնական ֆիգուրը՝ մանկանը գրկած մայրը, պատկերված է Տիրամոր ավանդական դիրքով, սակայն խրոխտ և հայրենի տունը պաշտպանելու վճռականության արտահայտությամբ: Խորհրդանշական են առաջին պլանում դեպի հանդիսատեսը բացված «Սասնա ծռեր» մագաղաթյա մատյանը, մանկան օրորոցին հենված հրացանը, խաչքարն ու հայ ավանդական ճարտարա-պետական կոթողի ուրվագծերը:

Ձախից մարտի տեսարանն է, որի կերպարներից մեկը զորավար Անդրանիկն է: Որմնանկարի աջ մասի տեսարանում զինվորները կռվից հետո իրենց ուսերի վրա տանում են զոհված ընկերոջը՝ դա Գևորգ Չաուշն է:
Ստեղծման իսկ օրվանից որմնանկարը դարձավ Ապագայի բնակիչների սիրելին: Նրանք այդ պատկերն ընկալում են որպես իրենց պատմության խտացում և ժամանակին կարողացել են պաշտպանել այն Խորհրդային իշխանությունների՝ «ազգայնական» բովանդակությամբ նկարը ոչնչացնելու որոշումն իրականացնելուց:
Այսօր «Սասունցիներ» որմնանկարը բարվոք վիճակում չէ և մասնագիտական նորոգման (ռեստավրացիայի) կարիք ունի:
Ապագա համայնքի ղեկավարությունը վերջին տարիներին բազմիցս դիմել է պետական պատկան մարմիններին՝ հարցին լուծում տալու խնդրանքով, սակայն մինչև օրս որմնանկարը ներառնված չէ պետության կողմից պահպանվող հուշարձանների ցանկի մեջ:

Կատարեց	Մ.Գևորգյան		ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ 11	ԹԵՐԹԵՐ

Նախնական ուսումնասիրություն

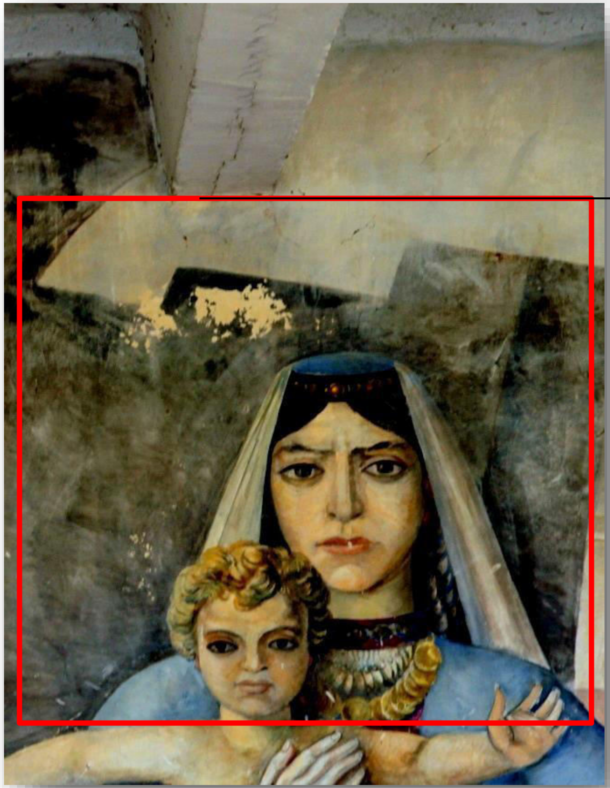

- Նախնական ուսումնասիրության արդյունքում պարզ դարձավ,որ որմնանկարը գտնվում է անմխիթար վիճակում: Ունի բազմաթիվ տեխնիկական և գեղագիտական նշանակություն ունեցող կորուստներ:

Դիմային մասի ներկի շերտի կորուստներ, լղոզումներ,մանր ճաքեր, ծորումներ

•Նկատվում են ավաղի ներկի շերտի քայքայվածության, մեխանիկական և բնական կոռոզիաից թափվաց մասեր, նաև երկրաշարժիկամ բնական շենքի նստվածքի հետևանքով պատից տեղաշարժվածքներ, որմնանկարի ավաղի շերտի անջատումներ, դատարկ մասերի առկայություն որմնանկարի ետնամասերում:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

մեծածավալ ներկի շերտի կորուստներ, լղզումներ, ծորումներ, ճաքեր

- Նախնական ուսումնասիրության արդյունքում պարզ դարձավ, որ առկա են ամբողջ որմնանկարի ծավալով և հիմնականում վերնամասում և կողային հատվածներում մարդկային անփույթության պատճառով ներկված և մաքրած մասեր, որը գեղագիտական և նյութաբանական առումով վնասում և խաթարում են որմնանկարի ամբողջական գեղագիտական տեսքի և հետագա խնդիրների առաջացմանը և զարգացմանը:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արծավիրի ճարգ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

Շենքային,հիմքային ճաք

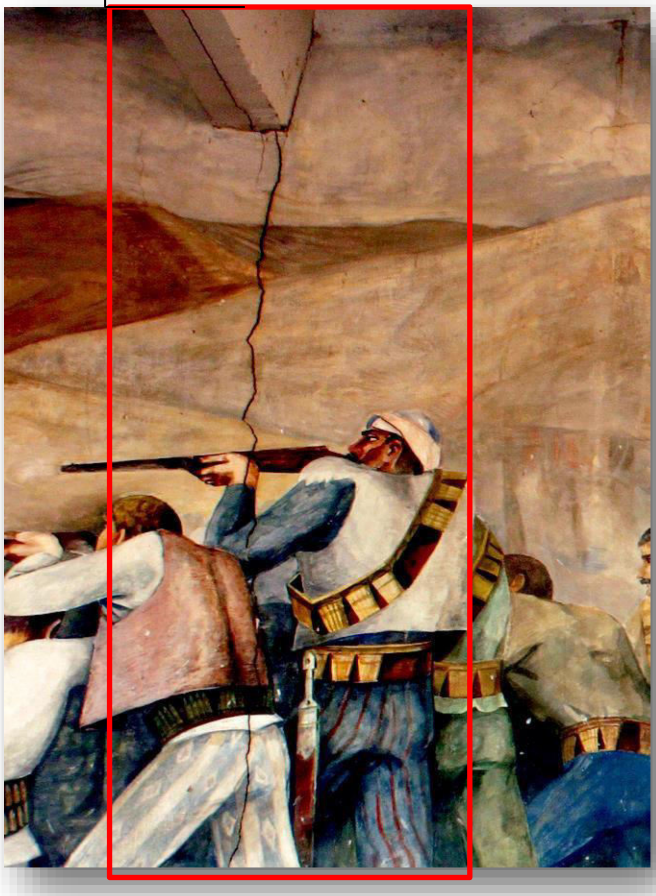

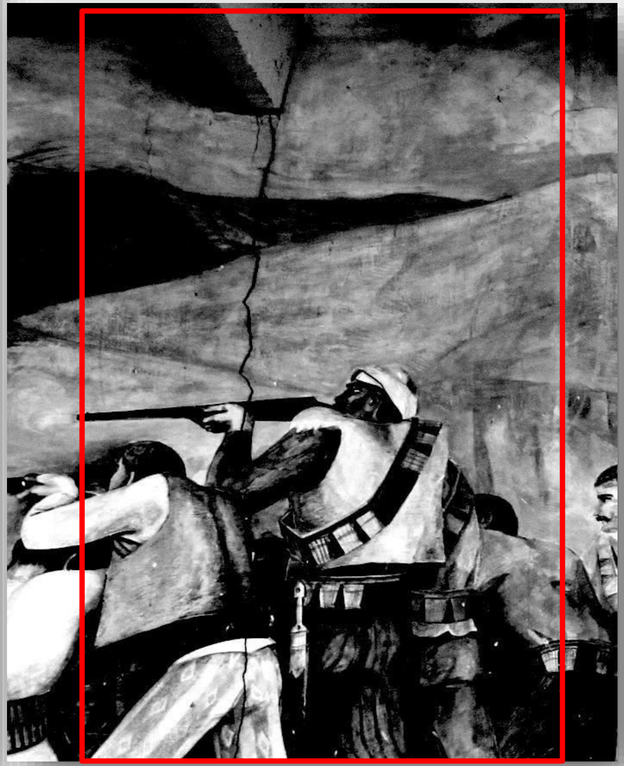

▪Մարդկային անփույթության պատճառով ներկված և մաքրված մասերը պատճառում են որմնանկարի ներկի շերտի քայքայում և վնասում են նյութատեխնիկական բնութագիրը, կորցնում և խաթարում ամբողջ գեզագիտությունը, կորցնում ամբողջական պատկերը,աղճատվում է հիմնական գեղագիտությունը :

Որմնանկարի ներկի շերտը տեղ տեղ քայքայված է խոնավության և ծորացաց ջրերի առկայության պատճառով, նաև նկատվում են անփույթության պատճառով վնասված մասեր,որը հիմնական քայքայման պատճառ կարող է հանդիսանալ ընդանուր մակերեսի ներկի շերտի գունային գամաի խամրումի ,գունաթափման:

			ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

• Որմնանկարի վրա տեղ տեղ հասցվել է մարդկային գործոնի անխիղճ պատճառած վնասվածքներ, ներկի շերտի լղոզումներ, քայքայվածություններ:

վնասվածքներ,քայքայվածություններ, մեծածավալ ներկի շերտի կորուստներ, լղոզումներ, ծորումներ, ճաքեր

մարդկային գործոն

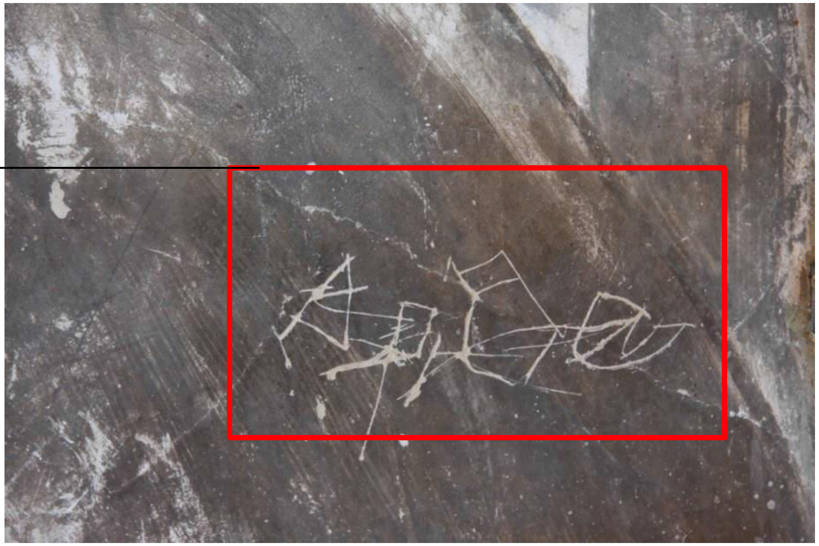

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արծավիրի ծարգ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

Ներկի շերտի քայքայվածություններ, լղոզումներ

Ներկի շերտի կորուստ, քայքայվածություն

•Որմնանկարի վրա առկա է տիպային շենքի միջնապատի հիմնական ճաք, որը խորքային բնույթ է և վնաս է հասցնում դիմային և ետնամասի դատարկ և փուջ հատվածների գոյացությանը:

Առկա են նաև ամբողջ որմնանկրի մակերեսով մանր և միջին ճաքերի գոյացություններ, որոնք տարիների ընթացքում համապատասխան միջոցառումներ չնախաձեռնելու դեպքում որմնանկարը կունենա տեխնիկական և գեղագիտական բազմաթիվ կորուստներ և բազմաբնույթ խնդիրներ:

- Նախնական դիտարկումների ժամանակ վերցվեցին փորձնական գույնի և սվաղի շերտի նմուշներ /կարմիր,կապույտ,դեղին և սև/
- Նախնական դիտարկման և փորձի ժամանակ պարզ դարձավ ,որ գույները ջրային հիմքի վրա պատրաստված լվացվող, թույլ և քայքայվող են, չներծծված հիմքային սվաղի մեջ ,կ ապակցված չեն հիմքի հետ, անջատվում , խառնվում և միաձուլվում են իրար:
- Ներկի շերտը թույլ է և խառնվող:

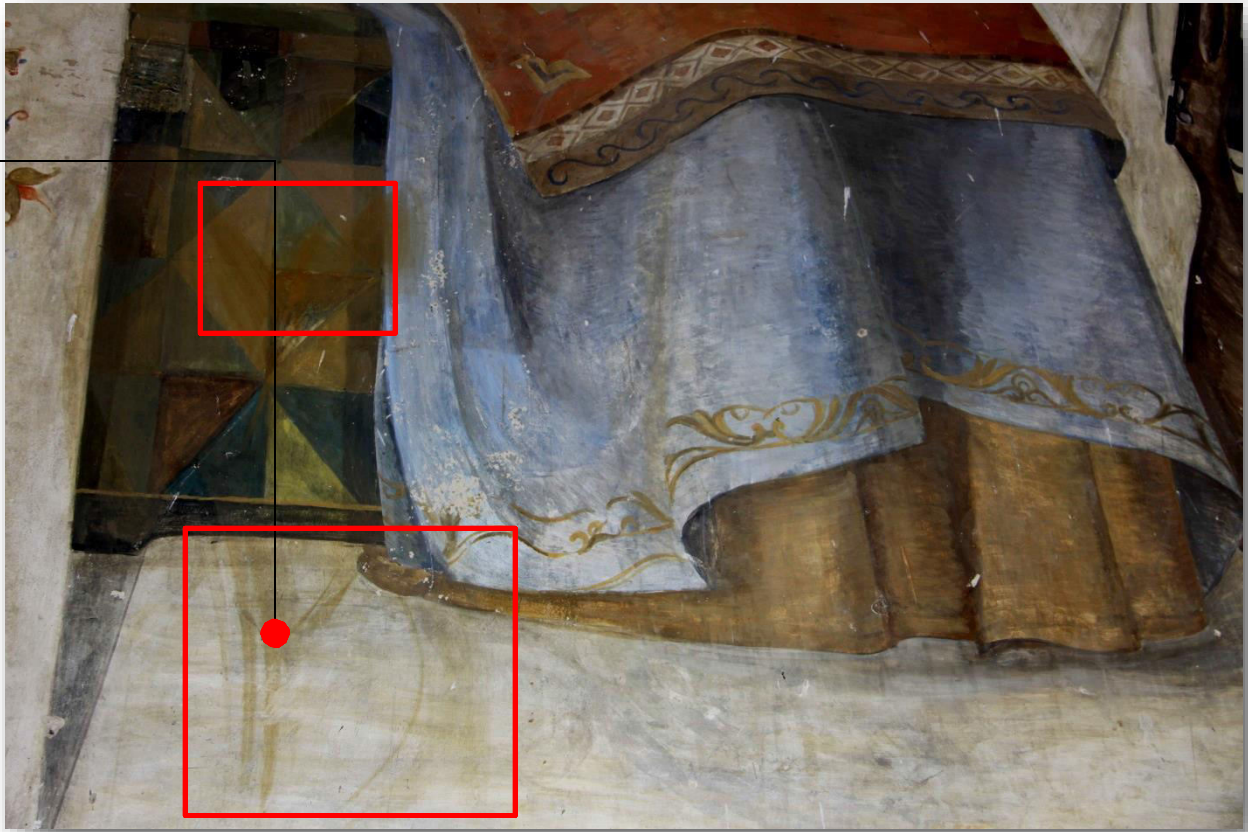

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արծավիրի ճարգ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

Հրատապ և առաջնահերթ է համարվում կատարել որմնանկարի նախնական վթարային, վնասված և պատից անջատված մասերի ամրակայում, կոնսերվացում, որմնանկարի ներկի շերտի ամբողջական մաքրումներ, ամրակայումներ, որպեսզի չլինեն հետագա թե ներկի շերտի քայքայումներ, թե մեծածավալ անջատումներ և կորուստներ՝ կանխելով որմնանկարի մեծածավալ և մասնակի կորուստները:

Անհրաժեշտ է նախնական ամրակայումներից հետո անցնել որմնանկարի գունապատման և վերականգնման աշխատանքներին:

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արծավիրի ճարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

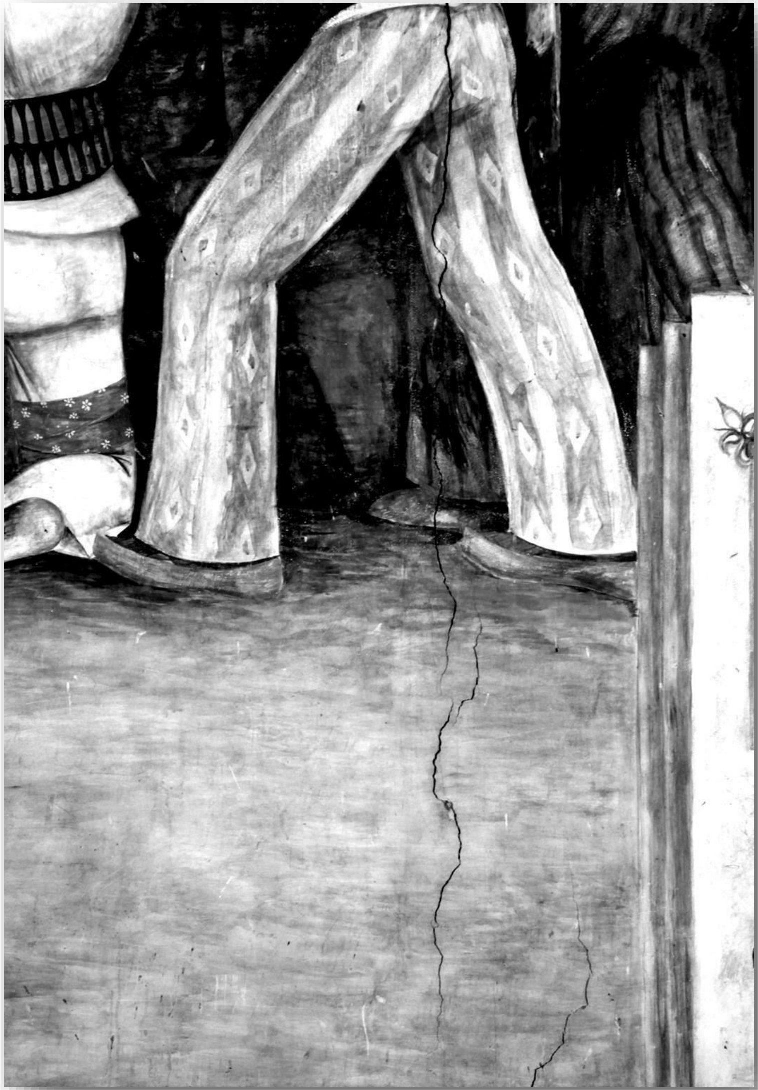

Կատարեց	Մ.Գևորգյան		.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

Կատարեց	Մ.Գևորգյան		.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

			ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		

"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն	2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

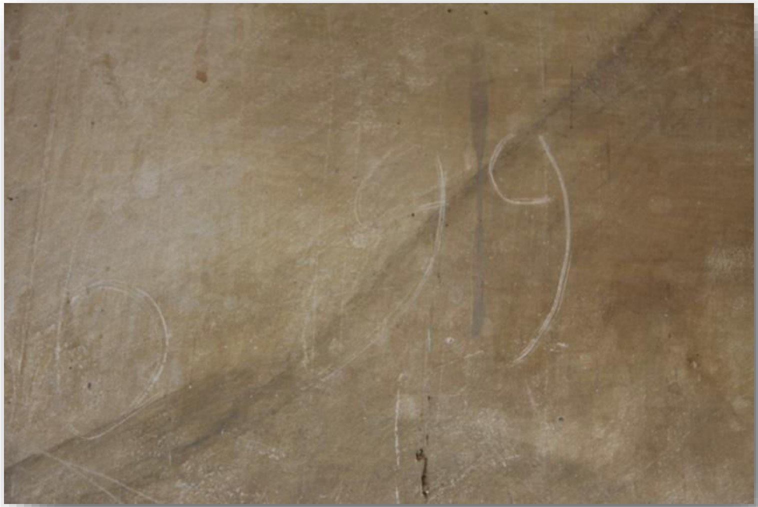

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի ճաքերի , վնասվացքների , քայքայված և թափված մասերի՝ ցայտուն պատկեր 1

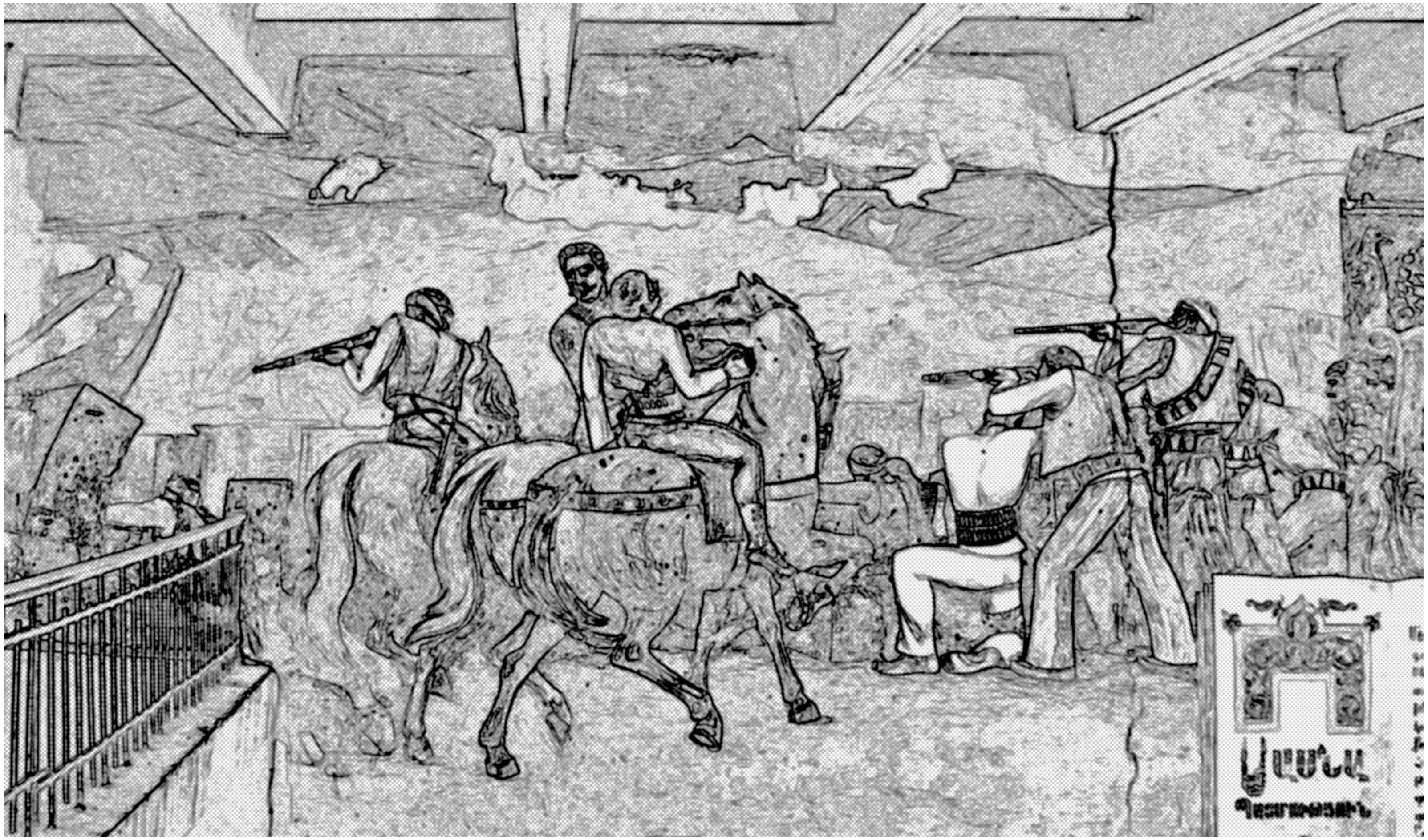

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա		
Կատարեց	Մ.Գևորգյան				
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի ճաքերի , վնասվացքների , քայքայված և թափված մասերի՝ ցայտուն պատկեր 2

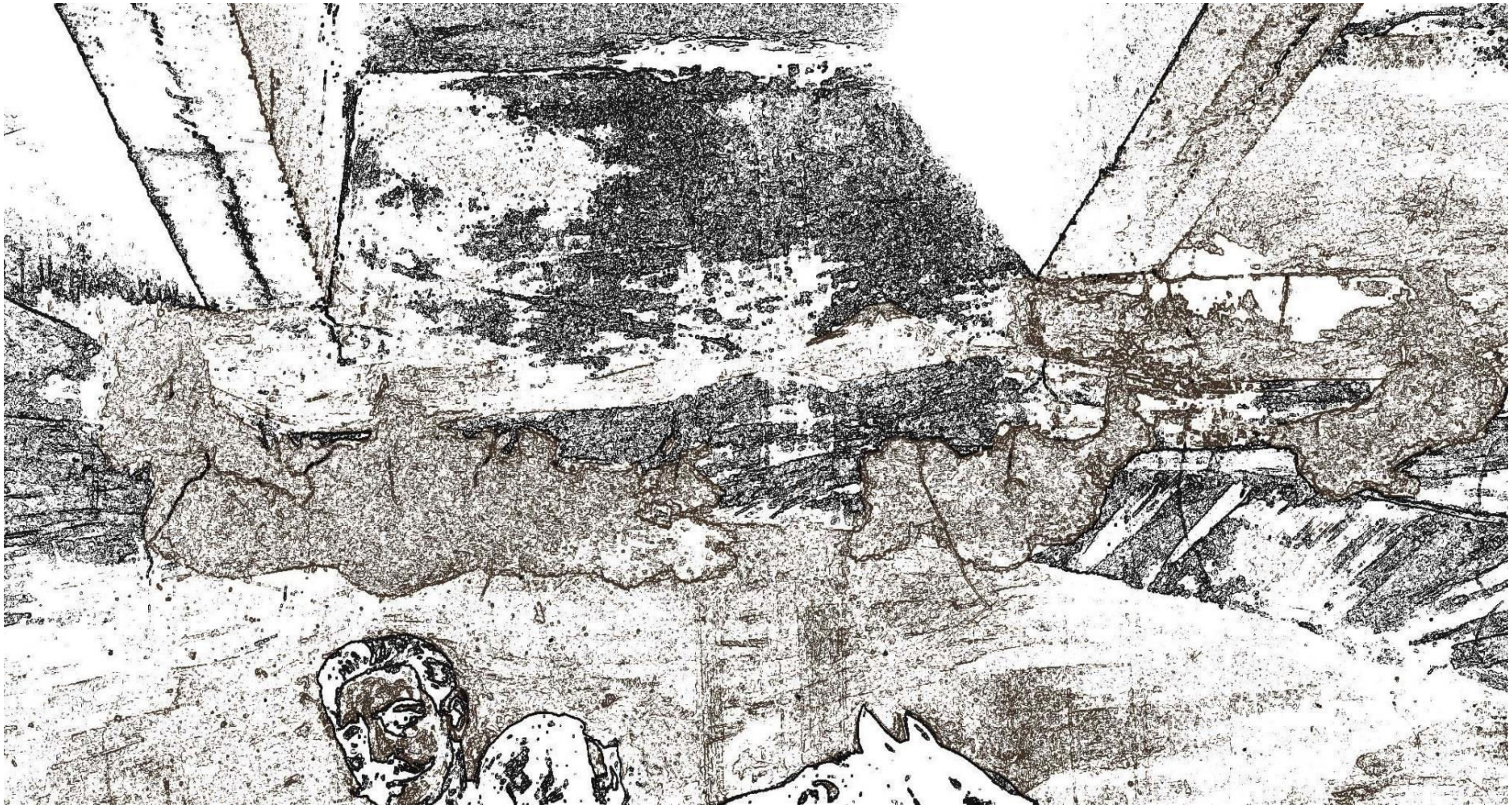

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արծավիրի ճարգ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

Սարգիս Մուրադյանի
“Սասունցիներ” որմնանկարի

Նախնական հետազոտության

Զեկուցագիր

Նախնական ուսումնասիրության արդյունքում պարզ դարձավ, որ որմնանկարը գտնվում է վթարային վիճակում:
Նկատվում են սվաղի ներկի շերտի քայքայվածության, մեխանիկական և բնական կոռոզիայից թափված մասեր, նաև երկրաշարժի կամ նստվածքների հետևանքով պատից տեղաշարժված քարերի, որմնանկարի սվաղի շերտի անջատումներ,ճաքեր, դատարկ մասերի առկայություն ողջ որմնանկարի դիմային և հետին հանվածներում:

Դիտարկումների արդյունքում պարզ դարձավ, որ ներկի շերտը տեղ տեղ քայքայված է խոնավությունից, առկան են թեփուկավորված մասեր, անփույթության հետևանքով պատճառվել է Ո.Ն-ի հատվածներին վնասվածքներ, անփույթ ներկված մասեր, ինչպես նաև կան մրային հատվածներ: Ո.Ն-ի աղտոտված հատվածներում կորել է հեղինակային գեղագիտական հորինվածքի ամբողջականությունը:
Առկա են որմնանկարից անջատված և կախված մասեր:

Խիստ անհրաժեշտ է ձեռնարկել Սարգիս Մուրադյանի “Սասունցիներ” որմնանկարի ուսումնասիրության, ամրակայման, կոնսերվացման, վերականգնման և վերստեղծման համալիր միջոցառումներ:

15.08.2025թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ

N__________ "_____" __________ 2016 թ.

ՀՀ Արմավիրի մարզի Ապագա
գյուղական համայնքի ղեկավար
պրն Ա. ԲԱՐՍԵՂՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Բարսեղյան

Հայտնում ենք, որ ՀՀ մշակույթի նախարարության փորձագիտական հանձնաժողովի 2016 թ. հոկտեմբերի 12-ի նիստում գյուղի մշակույթի տան նախասրահում գտնվող ՀՀ ժողովրդական նկարիչ Սարգիս Մուրադյանի «Սասունցիներ» որմնանկարին տրվել է հանրապետական նշանակության նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ:

Ղեկավարվելով «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածով՝ խնդրում ենք ապահովել նորահայտ հուշարձանի անխաթար պահպանությունը:

Հարգանքով՝ Ա. ՍԱՄՈՒԵԼՅԱՆ

ՊՄՀՊ գործակալություն
Կատ.՝ Ռ. Հովհաննիսյան
Հեռ.՝ 011-56.51.18

0010, Երևան, Վազգեն Սարգսյան 3, Կառավարական տուն 2, Հեռ./Тел факс
0010, Ереван, ул. Вазгена Саргсяна 3, Дом правительства 2, Government House 2, Vazgen Sargsyan str. 3, Yerevan 0010,
Էլ-փոստ/Эл.почта/E-mail: info@mincult.am, www.mincult.am

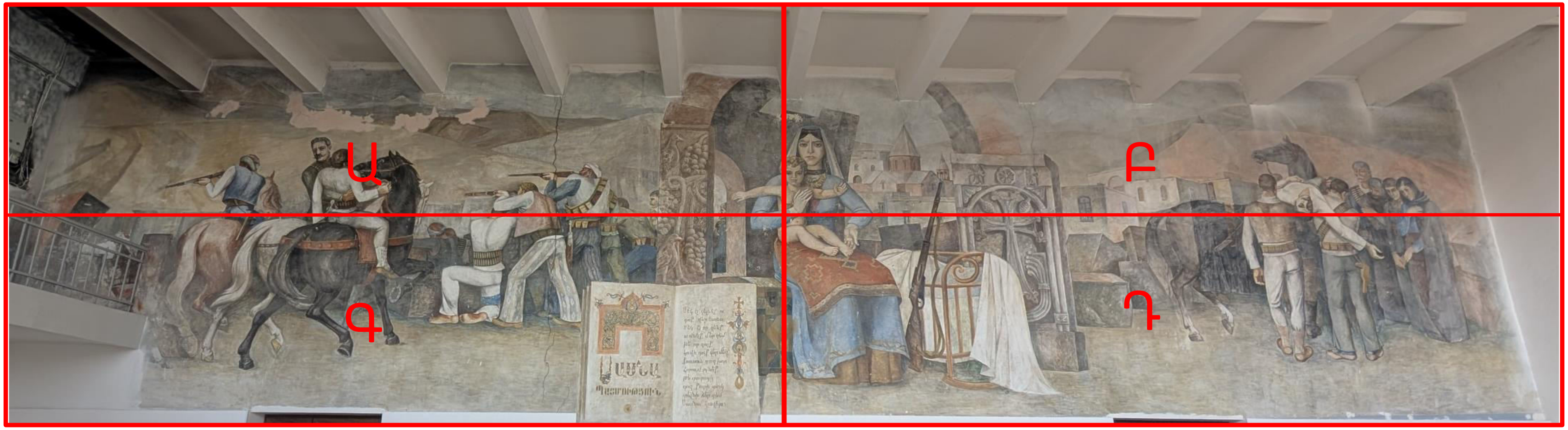

			ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Ա Կ Տ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԻ /ՄԻՆՈՒՄԵՆՏԱԼ ԱՐՎԵՍՏ/ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. Հուշարձանի անվանումը եվ գտնվելու վայրը	“Սասունցիներ” որմնանկար ՀՀ Արմավիրի մարզ , Ապագա գյուղ
2. Համառոտ պատմական տեղեկանք	Որմնանկարի հեղինակն է քսաներրորդ դարի սովետական ժամանակաշրջանի գեղանկարիչ Սարգիս Մուրադյանը: Նկարվել է 1974թ.: Հանրապետական նշանակության նորահայտ հուշարձան է: 1974 թ. Հայաստանի արվեստի վաստակավոր գործիչ Սարգիս Մուրադյանը՝ երկու օգնականի հետ (Հ. Հակոբյան, Գ. Սմբատյան) Ապագա գյուղի մշակույթի տան շենքում ,այժմ գյուղապետարան,նախարսահի պատին պատկերեցին «Սասունցիներ մեծադիր կոթողային որմնանկարը, որը ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, ԳԱԱ թղթակից անդամ, արվեստաբան Արարատ Աղասյանի գնահատմամբ՝«Խորհրդային Հայաստանում մոնումենտալ նկարչության բնագավառում երբևէ ստեղծված առավել գեղարվեստական արտահայտիչ լեզվով օժտված որակյալ աշխատանքներից է:Հաջող, գաղափարական և կերպարային խոր ու հրատապ բովանդակությամբ: Որմնանկարում պատկերված են ոչ թե կոնկրետ իրադարձություններ, այլ այլաբանական, ընդհանրացնող, խորհրդանշանի ուժով օժտված պատկերներ:

Եռամաս կոմպոզիցիայի կենտրոնական ֆիգուրը՝ մանկանը գրկած մայրը, պատկերված է Տիրամոր ավանդական դիրքով, սակայն խրոխտ և հայրենի տունը պաշտպանելու վճռականության արտահայտությամբ: Խորհրդանշական են առաջին պլանում դեպի հանդիսատեսը բացված «Սասնա ծռերե մագաղաթյա մատյանը, մանկան օրորոցին հենված հրացանը, խաչքարն ու հայ ավանդական ճարտարապետական կոթողի ուրվագծերը:

Ձախից մարտի տեսարանն է, որի կերպարներից մեկը զորավար Անդրանիկն է: Որմնանկարի աջ մասի տեսարանում զինվորները կռվից հետո իրենց ուսերի վրա տանում են զոհված ընկերոջը՝ դա Գևորգ Չաուշն է:

Ստեղծման իսկ օրվանից որմնանկարը դարձավ Ապագայի բնակիչների սիրելին: Նրանք այդ պատկերն ընկալում են որպես իրենց պատմության խտացում և ժամանակին կարողացել են պաշտպանել այն Խորհրդային իշխանությունների՝ «ազգայնականե բովանդակությամբ նկարը ոչնչացնելու որոշումն իրականացնելուց: Այսօր «Սասունցիներե որմնանկարը անմխիթար վիճակում է և մասնագիտական վերականգնման կարիք ունի:

3. Ընդհանուր տեխնիկական վիճակը	Հիմնապատ 1.Հիմնապատը շարված է տուֆե քարերով շախկապակցված ցեմենտ բետոնե շաղախով:Գաջային հենք, հարդարված: 2.Հիմնապատի վրա առկա են տեսանելի հիմնական 2 միջին չափի ճաքեր՝ վերևից ներքև ձգվող, որոնք ակնհայտորեն հիմնապատից և հետնամասից ճշգրիտ ուրվագծով իջնում են:
4.Հուշարձանի կոնստրուկտիվ տարրերի վիճակը	Ո.Ն-ը ունի բազմաթիվ գաջային սվաղի շերտի կորուստներ, քայքայվածություններ և թեփուկավորված, պատից անջատված դատարկ մասեր, առկա են բազմաթիվ շարժվող ճաքեր: Կան բազմաթիվ բնական և մեխանիկական վնասվածքներ:
5. Ներկի շերտը	Ներկի շերտը համեմատաբար ամուր է,սակայն կան հատվածներ, որոնք մեխանիկական կամ սառը ջրի մաքրման ժամանակ դուրս են գալիս և հետք են թողնում:Կան ներկի շերտի սվաղից անջատված մասեր: Նկատվում է ընդհանուր թեթև սպիտակ շերտ/ տես Ա/Բ/Գ/Դ եզրային հատված/: Դիտարկման ժամանակ պարզ դարձավ կարմիր, կապույտ ,դեղին գույների թույլ մաքրվող հատկությունները: Նկատվում է որմնանկարի վերևի ամբողջ երկարությամբ կողային աջ և ձախ կողմերում մարդկային անփույթության պատճառով ներկված զանգված: Նկատվում է նաև ընդհանուր աղտոտվածություն և ներկի շերտի խամրածություններ / տես Ա/Բ/Դ հատված/: Ո.Ր-ի ձախ հատվածում առկա է սև մրոտվածություն/ տես Ա հատված/:
6. Տեխնիկա	Որմնանկարը ունի խառը տեխնիկա, օգտագործվել են ոչ ավանդական նյութեր և մեթոդներ: Կատարվել է գաջային սվաղի վրա, սովետական արտադրության տեմպերային ներկերով, տեղ տեղ նկատելի է յուղաներկային և մատիտի հետքեր: Տեխնիկան կարելի է հստակ բնորոշել Buono Fresco/խառը և չոր տեխնիկա/:

7. Սվաղի շերտի բնութագրություն	Սվաղի շերտը գաջային է՝ մասամբ ցեմենտային, շերտավորված և գտնվում է համեմատաբար ամուր վիճակում: Որոշ հատվածներում նկատվում են քայքայված ու անջատված մասեր հիմնական պատից և ներկի շերտից: Կան աղակալած և թեփուկավորված, փշրվող սվաղի հատվածներ:
8. ՈՆ մակերեսի բնութագրություն	Ո.Ն-ի մակերեսը անհարթ է, համեմատաբար պինդ:Նկատելի է Ո.Ն-ի մակերեսի վրա օտար գոյացությունների, ինչպես նաև հենքից թափված,անջատված մասեր, սվաղի շերտից անջատված ներկի շերտ,բնական և մեխանիկական կորուստներ :
9. Կատարված օժանդակ աշխատանքներ	2016թ-ից մշակույթի տանը կատարվել է երկու կոսմետիկ վերանորոգում: Վերանորոգվել է տանիքը: Բացակայում են խոնավ հատվացները: Անհրաժեշտություն չկա կատարել ներկի և սվաղի շերտի,սնկաբանական հետազոտություններ
10. Ո.Ն. ընդհանուր նկարագիր	**1.Ստորին հատված** Ո.Ն-ի ստորին հատվածներում նկատվում են սվաղից անջատված մասեր, աղային գոյացություններ սվաղի վրա: /տես Գ, Դ հատված. / Նկատվում է նաև ներկի շերտի թեփուկածև քայքայումներ, բացակայում է ներքնամասի սվաղի շերտի զգալի մասը: /տես Ա/Գ/Դ հատված: Բացակայում է ձախ կողմի վերջնամասում գտնվող կրակող զինվորի ներկի շերտը,որն թեփուկավորված է, մասամբ թափված և քայքայված : /տես Ա/Գ հատված: Ո.Ն-ի մակերեսին նկատելի են տեխ. անփույթության հետևանքով կատարված բազմաթիվ մեխանիկական վնասվածքներ: /տես. Գ հատված/ **2. Միջնամաս** Միջնամասում առկա է պատի տեղաշարժություն, որի արդյունքում ձախ և աջ հատվածներում ակնառու են վերևից ներքև ձգվող խորքային ճաքեր, անջատված մասեր, բացակայում է սվաղի շերտը /տես Ա/Բ/Գ/Դ հատված:

	3.Վերին հատված Վերին հատվածում բացակայում են ֆոնային դրվագներից զգալի հատվածներ, տեսանելի է նաև աջ ու ձախ կողմերում սարերի ֆոնային բնապատկերում առկա կորուստներ, սվաղի թափված մասեր, /տես Ա/Բ հատված/: Ո.Ն-ի վերին հատվածներում նկատվում են սվաղից անջատված մասեր /տես Ա/Բ հատված /: Վերին հատվածներում նկատվում են նաև ներկի շերտի քայքայումներ, բացակայում է ներքնամասի սվաղի շերտի զգալի մասը: /տես Ա/Բ հատված/: Ո.Ն-ի վերին ամբողջ երկայնքով ակնառու նկատվում են մարդկային անփույթության պատճառով ներկված զանգվածներ և հետագայում տեղ տեղ անփույթ մաքրված /լղոզվածություններ/ տես Ա/Բ հատված/: Նկատվում է նաև ընդհանուր աղտոտվածություն և ներկի շերտի խամրածություններ: /տես Ա/Բ հատված/: Վերին հատվածներում առկա է սվաղի շերտի թափված և կախված մասեր: /տես Ա/Բ հատված/: Կան նաև մանր ,միջին ճաքեր, սվաղի շերտի կորուստներ, անջատված բացակայող հատվածներ /տես. Ա /Բ հատված/:
11. Հուշարձանի շրջակա միջավայրը	Ո.Ն-ը նկարված է եղել Մշակույթի տան նախասրահի կրող սյուների միջնապատին: Տարածքի ոչ պատշաճ ջեռուցման պատճառով Ո.Ն-ը ենթարկվել է բազմաթիվ ջերմային և միջավայրային խոնավության խիստ փոփոխությունների: Հուշարձանի շրջակա միջավայրը համեմատաբար մաքուր է, չկա թունավոր և վնասակար տարրեր և օբյեկտներ:

12. Լաբորատոր հետազոտություն	Վերցվել է սվաղի և ներկի շերտից նմուշներ,մասնավորապես կարմիր, կապույտ ,դեղին գույներից:
13. Չափագրություն	Կատարվել է Ո. Ն-ի սխեմատիկ չափագրություն:
14. Եզրակացություն	Անհրաժեշտ է հրատապ ձեռնարկել Ո.Ն-ի ամրակայման, վերականգնման և վերստեղծման աշխատանքներ :

՛՛Արվեստ եվ Ժառանգություն՛՛ՀԿ տնօրեն՝ **Ա.Պետրոսյան**

Նախագծող՝ **Մ.Գեվորգյան**

Ճարտարագետ ՝ **Ա.Խաչատրյան**

Ո.Ն Վերեկանգնող մասնագետ՝ **Ա.Պետրոսյան**

Տեսական եվ փորձնական ուսումնասիրության աշխատանքներ

Որմնանկարի վերականգնման մեջ կան մի քանի հիմնական մոտեցումներ եվ հիմնական օգտագործվող նյութեր, որոնք չեն կարող կիրառվել Ս.Մուրադյանի Ո.Ն վերականգնման մեջ՝

• Կիրառելի չէ վերականգնումն կատարել բնական հիմք ունեցող նյութերով ,բնական պիգմենտներով , որոնք հեշտությամբ լվացվում և խամրում են, կորցնում որակական հատկանիշները նախնական տեսքի են գալիս կարճ ժամանակում :

•Կիրառելի չէ հենքի ամրակայող և կապակցող նյութ հանդիսացող գաջակրային սվաղի օգտագործումը, որը մեծ հավանականությամբ կառաջացնի ճաքեր և անջատումներ ո.ն-ի վրա:

•Կիրառելի չէ գաջի և կրի օգտագուրծումն, որն ո.ն-ի վրա մի շարք վտանգներ է առաջացնում՝ հենքից անջատումներ, հնի ու նորի կատարվածի ոչ լիարժեք կապակցում: Գաջային հիմքի մեջ գտնվող չափազանց մեծ քանակի աղերը հետագայում իր հերթին կառաջացնեն աղակալումներ :

•Կիրառելի չէ օգտագործել կենդանական և բուսական սոսինձներ, որոնք նեխում են և կարճ ժամանակ հետո որդնում:

• Կիրառելի չէ սինտետիկ նյութերը և խեժային լաքերը,որոնք ռադիո ակտիվ ճառագայթների ֆոնով կարծր, ամուր և չշնչող են: Այս դասի նյութերն գերազանց կապակցվում են, սակայն չեն մերվում և կարճ ժամանակ հետո կոնդենսատների ջերմային տատանումներից անջատվում են՝ ավելի մեծ վնաս հասցնում ո.ն-ին : Այս դասին պատկանող նյութերը կարճ ժամանակում ինֆրակարմիր ճառագայթներից, եղանակային տատանումներից կրում են դեֆորմացումներ, խամրում են, կորցնում են իրենց նախնական տեսքը :

•Կիրառելի չէ ո.ն-ի վերականգնման և վերստեղծման մեջ ուղիղ կերպով օգտագործել բացառապես սիլիկատային հիմք ունեցող նյութեր:Սիլիկատային նյութերի սպեկտրը լայն է ու բազմազան :Կան տարատեսակներ ,որոնք պասիվ բյուրեղանում են և կանգ են առնում բջջային և մոլեկուլիառ մակարդակում : Կան տարատեսակ սիլիկատային սուլֆատներ, որոնք փոշիանում են, ցվրվում են բյուրեղանալով և տարածվում : Ո.Ն-ի վերականգնման մեջ մասնավորապես բարձր և միջին խոնավ հատվածներում հակացուցված է սիլիկատային նյութերի օգտագործումն ,բացառությամբ ո.ն-ի հարակից պատերին կամ ո.ն-ից դուրս բացակայող հատվածներում :Այդ իսկ պատճառով դեռևս ցանկալի արդյունք չի գրանցված այս նյութերի օգտագործումն որմնանկարների վերականգնման մեջ :

Հետեվաբար Ս.Մուրադյանի ՜Սասունցիններ ՜ որմնանկարի վերականգնման աշխատանքների ընթացքում այս սպեկտրի նյութերը եվ մեթոդները կիրառելի չեն, քանի որ հեղինակը կատարել է գաջային հիմքի վրա , օգտագործել է խառը տեխնիկա / տեմպերա, յուղաներկ, մատիտ/:

2025թ. նախագծի ուսումնասիրության, փորձնական աշխատանքների ժամանակ պարզ դարձավ , որ վերանորոգվել է տանիքը , կոսմետիկ վերանորոգվել է դահլիճը:

Կատարած վերանորոգման աշխատանքների ժամանակ անփույթության հետևանքով ամբողջ ո.ն-ի վրա ակնհայտ առկա են սպիտակ ներկի և այլ օտար գոյացությունների և ներկի շերտի խամրեցնող սպիտակ հատվածներ :

			ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա		
Կատարեց	Մ.Գևորգյան				
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

Անփույթությամբ կատարված աշխատանք:

2025թ. դիտարկումներից պարզ դարձավ ,որ ո.ն-ի ձախ հատվածում էլեկտրականության մալուխների կարճ միացման հետևանքով այրվել և մրոտվել է ո.ն-ի զգալի հատված :

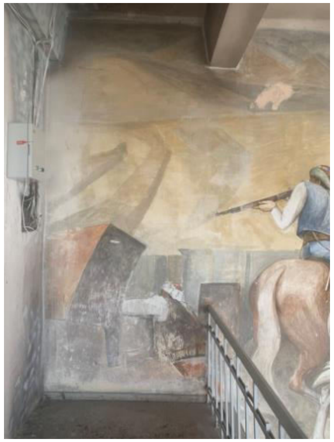

Հրդեհված հատվածներ և անփույթության հետևվանքներ :

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

2025թ. դիտարկումներից հավելյալ նկարներ, առավել քայքայված ներկի շերտերի հատվածներ:

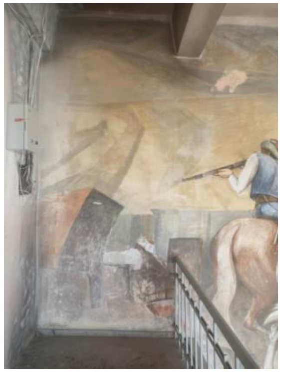

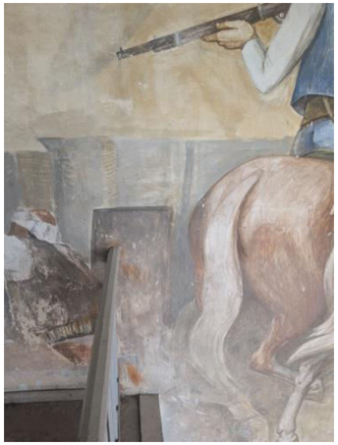

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

2025թ. դիտարկումներից հավելյալ նկարներ, առավել քայքայված ներկի շերտերի հատվածներ:

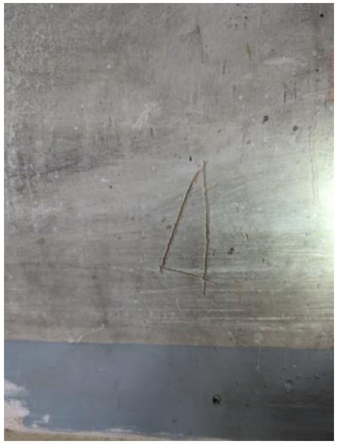

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

2025թ. Ս.Մուրադյանի որնանկարի վերջին կատարած ընդանուր պատկեր

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

2015թ. Ս.Մուրադյանի որնանկարի պատկեր

2025թ. Ս.Մուրադյանի որնանկարի պատկեր

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Փորձնական աշխատանքներ

2025թ. նախագծի ուսումնասիրության պարզ դարձավ , որ տարածքի վերանորոգման ժամանակ ո.ն-ի կողային և ընդհանուր մակերեսի վրա առկա է ներկի շերտի մնացորդներ: Փորձնական աշխատանքների ժամանակ խոնավեցման, նշտարի և մի քանի այլ գործիքների օգնությամբ ներկի շերտը դժվարությամբ դուրս է գալիս և արդունքում չի վնասվում հեղինակային ներկի շերտը:

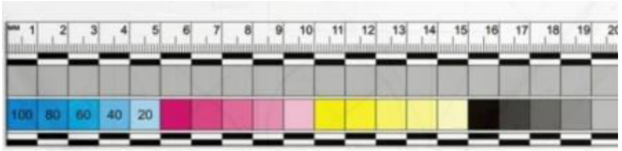

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

2025թ. կատարվել է ինֆրա կարմիր ներկի շերտի հետազոտություն :
Յետազոտության արդյունքում պարզ դարձավ ,որ Ս.Մուրադյանի որմնանկարի կատարումից հետո, հետագայում մասնակի կարարվել են գունային լրացումներ՝ թափված հատվածներում:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		Արձավիրի ճարգ գ.Ապագա
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

2007-23թթ. Հայաստանում որմնանկարների ուսումնասիրության, փորձնական և գործնական աշխատանքներ են կատարվել համանման որմնանկարներին բնորոշ Buono Fresco-ների՝ Մինաս Ավետիսյանի, Ռաֆաել Աթոյանի, Հակոբ Հակոբյանի և մի շարք այլ որմնանկարների գաջային, կրային , ցեմենտային հենք ունեցող սվաղի շերտի սրսկման աշխատանքներ / տես վերականգնող մասնագետների կատարած աշխատանքների ցանկում /:
Վերոնշյալ որմնանկարներում օգտագործվել են վերականգնման համար նախատեսված 50% ACRIL 33-ը իտալական մարած կրի հիդրավլիկ բարդ կրաշաղախային պատրաստված լուծույթի խառնուրդի ներարկումներ :

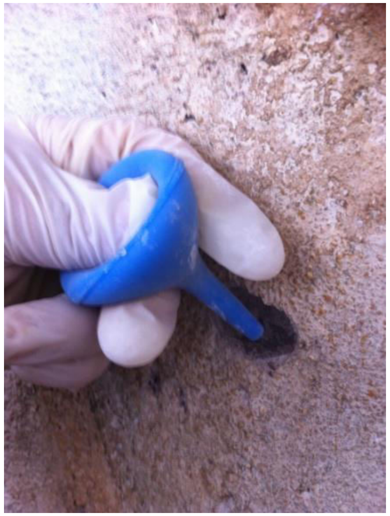

			ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արծավիրի ճարգ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

2007-23թթ. Հայաստանում որմնանկարների ուսումնասիրության, փորձնական և գործնական աշխատանքներ են կատարվել համանման որմնանկարներին բնորոշ Buono Fresco-ների՝ Մինաս Ավետիսյանի, Ռաֆաել Աթոյանի, Հակոբ Հակոբյանի և մի շարք այլ որմնանկարների գաջային, կրային , ցեմենտային հենք ունեցող սվաղի շերտի ամրակայման և լրացման աշխատանքներ / տես վերականգնող մասնագետների կատարած աշխատանքների ցանկում /:

Վերոնշյալ որմնանկարներում կատարվել են վերականգնման համար նախատեսված 50% ACRIL 33-ը իտալական մարած կրի հիդրավլիկ բարդ կրաշաղախային պատրաստված լուծույթի խառնուրդի ներարկումներ, ինչպես նաև բացակայող հատվածներում լրացումներ՝ սվաղի շերտի շաղախով :

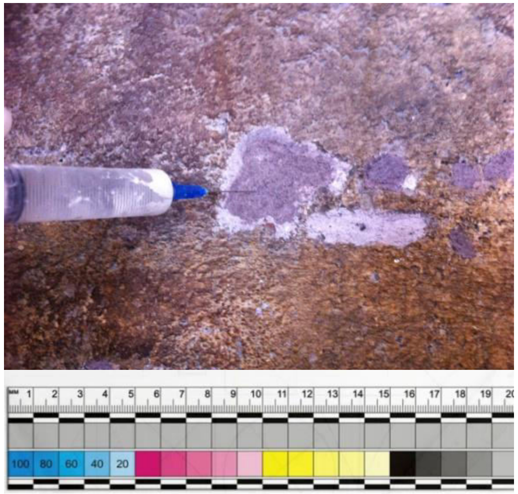

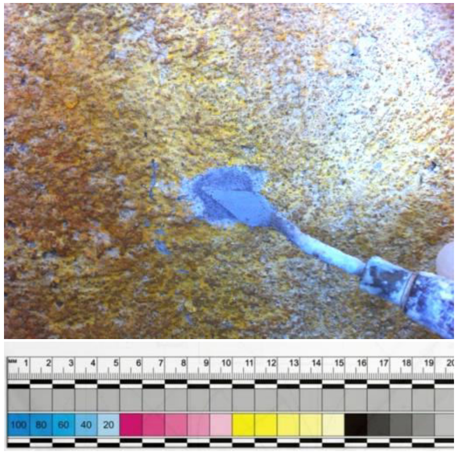

Փորձարկվող հատվածների չափերն են՝ 2սմ

			ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

2025թ.-ի Ս.Մուրադյանի ՛՛ Սասունցիներ՛՛ որմնանկարի ուսումնասիրության
և փորձնական աշխատանքների

Եզրակացություն

Ս.Մուրադյանի ՛՛ Սասունցիներ՛՛ որմնանկարի համանման տեխնիկական բնութագրություն ունեցող որմնանկարիների վրա տարիներ շարունակ օգտագործված նյութերը կայուն և համասեռ են, համաձուլվող և ներծծվող են: Հենքի կամ օգտագործվող նյութերի հանքային աղերը չեն տարածվում : Նրանք հիդրավլիկ են, չեն անջատվում և ճաքճքում, երկարակյաց են: Մեկուսացնում են կրային աղերը , հետագայում ապահովում են աղակալումներից:

Հիմնվելով նախկինում մի քանի համանման տեխնիկայով կատարված Buono Fressco- ների փորձնական և գործնական աշխատանքների վրա, ամրակայման և ներարկման համար օգտագործված իտալական նյութերը և նրանց բաղադրությունները կիրառելի են Ս.Մուրադյանի ՛՛ Սասունցիներ՛՛ ո.ն –ի վերականգնման աշխատանքներում:

Ընտրված մեթոդն ամենակայունն է, երկարակյաց և համեմատաբար անվնաս միջամտությունն է ներկա որմնանկարների վերականգնման մեջ:

Կատարեց	Մ.Գևորգյան		.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

Հայաստանի Հանրապետություն

Ք.Երևան

«ԽԱՉՎԱՀԱՆ» ՍՊԸ

Լիցենզիա ՔՊԼ-001498, 1-ին դաս

Հեռ. (098),(041)67.43.07

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Արմավիրի մարզ, Արաքս համայնք, գյուղ Ապագա, 15-րդ փողոց, թիվ 2 հասցեում տեղակայված մշակույթի տան տեխնիկական վիճակի և դրա ֆոյեի տեղամասում երկայնական պատի վրա որմնանկարի վերականգնման հնարավորության վերաբերյալ

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԼԻՑԵՆԶԻԱ

ՔՊԼ-001498, 1-ին դաս

(անվանումը, համարը, դասը)

ՔԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐԻ ՀԵՏԱԽՈՒԶՄԱՆ ԵՎ ՀԵՏԱԶՆՆՄԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՈՒՑՈՒՄ

(քաղաքաշինության բնագավառում գործունեության տեսակը)

ՏՐՎԱԾ Է

2024-10-11, «ԽԱԶՎԱՀԱՆ» ՍՊԸ

ՀՀ, ԱՐՄԱՎԻՐ, Հ.ՀԱԿՈԲՅԱ Փ.4ՓԿՂ., 2

Գործողության ժամկետը՝ 11.10.2029թ.

(օրը, ամիսը, տարեթիվը)

ՀՍԿԻՉ ՀԱՄԱՐ՝ UG61-8523-C8EC-593A

Սույն փաստաթուղթը տրված է բացառապես էլեկտրոնային եղանակով: Փաստաթղթի վավերականության ստուգումն ու էլեկտրոնային բնօրինակի ներբեռնումը հնարավոր է իրականացնել https://verify.e-gov.am Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական փաստաթղթերի վավերականության ստուգման միասնական համակարգի կայքում մուտքագրելով հսկիչ համարը կամ սքանավորելով արագ արձագանքման ծածկագիրը (QR Code):

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և Ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

«Հաստատում եմ»
«ԽԱՉՎԱՀԱՆ» ՍՊԸ
Տնօրեն [signature] Հ.Պետրոսյան
« 23 » օգոստոս 2025թ.

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Արմավիրի մարզ, Արաքս համայնք, գյուղ Ապագա, 15-րդ փողոց, թիվ 2 հասցեում տեղակայված մշակույթի տան տեխնիկական վիճակի և դրա ֆոյեի տեղամասում երկայնական պատի վրա որմնանկարի վերականգնման հնարավորության վերաբերյալ

Հետազննությունը իրականացվել է ՀՀՇՆ 20.04.2020 «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն: Նախագծային նորմեր», ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2009թ. Դեկտեմբերի 8-ի N 282-Ն հրամանով հաստատված «Բնակելի, հասարակական և արտադրական շենքերի ու շինությունների տեխնիկական վիճակի հետազննության և վկայագրման(անձնագրավորման) մեթոդական ցուցումներ»-ի և այլ նորմատիվատեխնիկական նորմերի դրույթների համաձայն:

ՀՀ տարածքի սեյսմիկ գոտիավորման քարտեզի համաձայն դիտարկվող շենքի տարածքը գտնվում է առաջին սեյսմիկ գոտում, որտեղ սահմանված առավելագույն հորիզոնական արագացումը A max=0.4 (ՀՀՇՆ 20.04-2020, ըստ հավելված 1-ի):

Զննվող շենքը փոքր թեքությամբ տեղանքի վրա տեղակայված, նախագծով իրականացված, հատակագծում ուղղանկյունաձև ուրվագծով, երկհարկանի, դահլիճի հատվածամասում՝ երկու հարկի բարձրությամբ միահարկ, հասարակական գործառնական նշանակության, առանձին կառույց է (նկ. 1):

Նկ. 1 Շինության ընդհանուր տեսքը

			ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

Կառույցի կոնստրուկտիվ համակարգը լուծված է երկայնական ու լայնական պատերով և միջհարկային ծածկերով:

Շենքի գլխավոր ճակատի միջին հատվածամասի և դահլիճի արտաքին երկայնական պատերը լուծվում են միաձույլ երկաթբետոնե շրջանակների տեսքով:

Պատերի հիմքերը ժապավենային են, խամքարաբետոնից, իսկ շրջանակներինը՝ երկաթբետոնե սյունակալներով:

Պատերն իրականացված են տուֆաքարի <<միդիս>> տիպի շարվածքով, ցեմենտավազային շաղախի կիրառմամբ, միաձույլ երկաթբետոնե միջուկներով ու գոտիներով:

Պատերում բացվածքների բարավորները միաձույլ երկաթբետոնից են:

Շենքի ֆոեյի հատվածամասում իրականացված է անտրեսոլային հարկաբաժին:

Կառույցի դահլիճի և ֆոեյի վերնածածկն իրականացված է հավաքովի երկաթբետոնե կլորանցքավոր սալերով, իսկ երկհարկանի հատվածամասերի ծածկն ու վերնածածկը իրականացված են հավաքովի երկաթբետոնե կլորանցքավոր սալերով:

Սանդղավանդակը լուծված է մետաղական թեքահեծաններով և երկաթբետոնե հատավոր աստիճաններով:

Տանիքը լանջավոր է, փայտե ծպեղային համակարգով, մետաղական թիթեղից ծածկույթով, արտաքին կազմակերպված ջրահեռացմամբ:

Զննմամբ պարզվեց հետևյալը.

Կառույցի կրող կոնստրուկցիաները չունեն որևէ նշանակալի ճաքեր, ճկվածքներ և այլ տիպի վտանգավոր վնասվածքներ: Դրանք գտնվում են բավարար տեխնիկական վիճակում: Պատերը նախկինում ունեցել են խոնավացած տեղամասեր, բայց նոր տանիքի իրականացումից հետո, որը հիմա էլ գտնվում է բավարար տեխնիկական վիճակում, դադարել է ջրերի ներթափանցումը:

Շենքի ֆոեյի հատվածամասում գտնվող միջին երկայնական պատի վրա իրականացված է որմնանկար (նկ. 2), և դրա զբաղեցրած մակերեսով դիտարկվող պատում առկա են ուղղաձիգ ճաքեր՝ 1-ից մինչև 3մմ բացվածքով՝ պատի որմածքում առկա միաձույլ երկաթբետոնե միջուկի տեղամասում (նկ. 3):

Նկ. 2 Շենքի միջին երկայնական պատի վրա որմնանկարի տեսքը

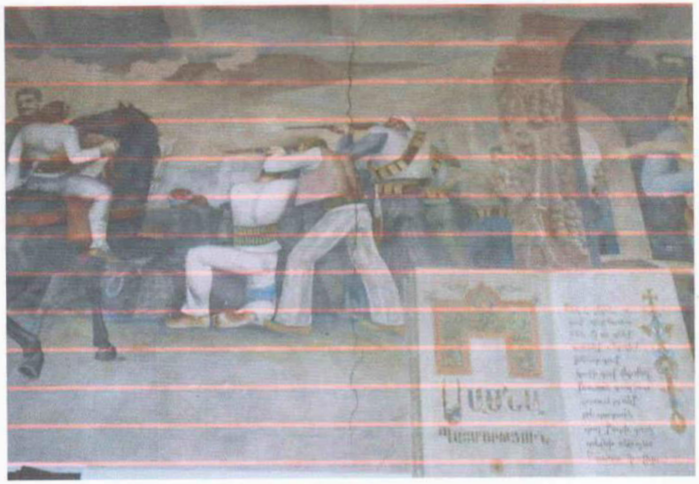

Նկ. 3 Որմնանկարի զբաղեցված մակերեսով միջին երկայնական պատում առկա ճաքերի տեսքը

«ԽԱՉՎԱՀԱՆ»
«ХАЧВААН»
«KHACHVAHAN»
04723466

Ելնելով հետազննության արդյունքներից՝ մշակույթի տան տեխնիկական վիճակը գնահատվում է բավարար, իսկ վնասվածության մակարդակը, ըստ գործող ՀՀՇՆ 20.04-նորմերի և հետազննության մեթոդական ցուցումների չափորոշիչների, դասվում է երկրորդ աստիճանի:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը և նկատի ունենալով մշակույթի տան բավարար տեխնիկական վիճակը եզրակացվում է՝

1. Շենքի միջին երկայնական պատում, միաձույլ երկաթբետոնե միջուկի տեղամասով առկա երկու ուղղաձիգ ճաքերը կրում են տարանջատման բնույթ:

2. Որմնանկարի վերականգնումը տեխնիկապես հնարավոր է կատարել՝ նախորոք լցափակելով դրանում առկա երկու ուղղաձիգ ճաքերը պոլիմերցեմենտային լուծույթով, որպես օրինակ՝ ճնշման ներկարկման եղանակով:

Փորձագետ՝ Ռ. Խաչատրյան

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		Արմավիրի մարզ գ.Ապագա

"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն	2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Սարգիս Մուրադյանի “Սասունցիներ” որմնանկարի հետագա քայքայումները կանխելու, առավել անվտանգ պահպանությունը ապահովելու համար, նախագծով նաղատեսվում է կատարել հետնյալ ամրակայման և վերականգնման աշխատանքներ

Բացատրագիր

1. Անհրաժեշտ է աշխատանքների մեկնարկից առաջ ծանոթանալ նախնական ուսումնասիրությանը, աշխատանքային խնդիրներին, տեղում համակարգել նախապես անհրաժեշտ պատրաստվող նյութերը, աշխատանքային գործիքները, ապահիովել աշխատանքային միջավայրը:
2. Անհրաժեշտ է առաջնահերթ կատարել վերևից ներքև մասնա-գունազատող մի քանի տիպի համապատասխան պարագաներով և տարբեր լուծույթներով մաքրումներ, զգուշությամբ չվնասելով վթարային մասերը` զերծ մնալով ներկի շերտի շերտավորվածություններից և դրանց դուրս եկաց մասերից, խիստ և մանրամասն հետնելով ողջ պրոցեսին, կանոնավորել տվյալ աշխատանքների ընթացքը` հաշվի առնելով մասնագիտական, աշխատանքային առանձնահատկությունները և նրբությունները: Թեթև մաքրումները անհրաժեշտ է կատարել փափուկ լայն վրձնով, չոր վիճակում ՝ Ռ.Ն-ի ողջ մակերեսի վրա , ինչպես նաև Ռ.Ն-ին առնչվող հարող հարակից հատվածներում:
3. Կատարել հրատապ կախված հատվածներում ժամանակավոր մասնակի ամրացումներ, ինչպես պարզ, այնպես էլ բարդ պատրաստանյութով:
4. Պատրաստել Ռ.ն ողջ մակերեսի 1 շերտի մաքրման համար թորած ջուր և ծովային սպունգի օգնությամբ մաքրել թեթև համակարգված գունային մասնազատող շարժումներով /հնարավոր է օգտագործել 0,3-0,5 % ամոնյակային լուծույթ:
5. Պատրաստել մարած կրից և կապույտ ավազից,(երեքը մեկի հարաբերությամբ) շաղախ թորած ջրով, ունենալով այն ձեռքի տակ:
6. Կատարել ներարկումներ Ռ.Ն մակերեսի առավել անջատված , թեթև քայքայված և վնասված մասերում, ներարկել կալցիումի կարբոնատ կամ PLM, միջին տեսակի վնասված մասերում կիրառել 25-50% ACRIL պատրաստանյութ/ որը հստակ ցուցումով նախատեսված է վերականգնման աշխատանքների համար/ , ըստ մասնագետի հայեցողությամբ, իսկ առավել քայքայված հատվածներում օգտագործել 50% ACRIL նյութը ՝ խառնելով 50%-ոց կրային և 25% -ոց ջրային լուծույթով` չմոռանալով գործողության ժամանակ օգտագործել պաշտպանիչ շերտը:
7. Խիստ մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ ողջ Ռ.Ն մակերեսով, առանց հեղուկը ծորեցնելու , չչարունակել լվացումները աղտոտված ջրով կամ ախտոտված սպունգով:

8. Երկրորդ և երրորդ մաքրումերը Ռ.ն ամբողջ մակերեսին կատարել թույլ բարդ կոմբինացված լուծույթով, 5% ամունյակի 5% էթիլ սպիրտի օգնությամբ: Ավելի աղտոտված մասերում կարելի է օգտագործել թանձր լուծույթ՝ հետևելով պրոցեսին:
9. Մաքրումներից մեկ օր հետո խոնավության բացակայության դեպքում կատարել պաշտպանիչ շերտի կատարում ողջ Ռ.Ն մակերեսի վրա 1% Paraloid B 72 /ակրիլիկ ռեզին / լուծույթի օգնությամբ:
10. Կատարել առավել կախված և քայքայված մասերում պաշտպանիչ շերտի կատարում ճապոնական թղթի և 40% cheklododekan-ի /ցիկլոդոդեկան/ և 60% ացետոնի լուծույթների խառնորդով:
11. Եզրային մասերում ամրակայման համար օգտագործել 5 – 10 % կենդանական սոսինձ: Ռ.Ն կախված հատվածները ամրակայել ճապոնական թղթի օգնությամբ, այնուհետև մանրակրկիտ լվացումներով հեռացնել 40c ջրի ջերմաստիճանի օգնությամբ :
12. Ավելի ամուր պաշտպանիչ շերտ ստանալու համար օգտագործել տեղում պատրաստվող cheklododekan-ի սոսինձի լուծույթ՝ օգտագործելով տաք վիճակում :Չօգտագործել ցուրտ և խոնավ ժամանակ՝ 15անոստիճանից ներքև:
13. Համընթաց կատարել եզրային ամրացումներ սեղմիչների օգնությամբ 5% ACRIL-ով, հիդրավլիկ կրի 1/3-ի հարաբերակցությամբ և պեմզաի հավելանյութի շաղախով: Ռ.Ն-ի եզրային ամրացումների ժամանակ չվնասել հեղինակային ներկի շերտը, սվաղի և ներկի շերտը ամրացնել պատին, չմոռանալով թողնել ճիշտ օդանցքներ հետագա ներարկումների և հազեցումների համար: Ռ.Ն-ի մասամբ քայքայված, կոտրտված և թափված հարող հատվածներում կատարել մասնազատումներ պաշտպանիչ շերտի կատարմամբ՝ նշված մեթոդով: Զգուշությամբ, գործիքների օգնությամբ, մասնազատել Ռ.Ն-ի մակերեսի քայքայված սվաղի շերտերը, որոնք իրենց վրա չունեն հեղինակային ներկի շերտ, քայքայված են կամ խանգարում են ճիշտ կատարել որևից է գործողություն:
14. Ռ.Ն-ի քայքայված, կոտրտված հատվածները մշակել և մաքրել, այնուհետև խոնավեցնել թորած ջրով, կատարել եզրային ամրացումներ, մի փոքր չորանալուց հետո, մակերեսի վրա ստեղծելով անհարթություն՝ հետագա շերտի համակցման համար: Մասնազատումները կատարել առավել զգուշությամբ, չմոռանալով Ռ.Ն-ը ծածկել, պահել կամ ինչ-որ կերպ պաշտպանել էլեկտրական գործիքներից առաջացնող վնասներից և հետևանքներից, ընկնող բեկորներից,փոշուց:
15. Համընթաց կատարել ներարկումներ կալցիում կարբոնատի պարզ հիդրավլիկ նյութով կամ PLM-ով, և առավել խոշոր անցքերի և մեծ մակերեսի ներարկումների համար օգտագործել ACRIL-ի և կրի պատրաստված լուծույթի խառնուրդ: Ներարկումների գործողությունները սկսելուց առաջ կատարել պաշտպանիչ շերտի կատարում , բամբակի օգնությամբ կանխել արտահոսքը Ռ.Ն մակերեսի վրա: Դրա համար անհրաժեշտ է նախ և առաջ ընտրել ճիշտ ներարկման վայրը: Ցանկալի չի, որ ներարկման անցքը բացվի մարդու դեմքի,ձեռքերի կամ կարևոր իմաստ հաղորդող հատվածներում: Բայց եթե դրա անհրաժեշտությունը ճակատագրական լինի հարակից մասերի պահպանման համար, հարկ կլինի անցք բացել, այնուհետև մշակել ետնամասը ներարկելու համար, պահպանելով ավելի մեծ մակերես: Ներարկել 1 կամ 2 անգամ թորած ջրով, այնուհետև պարզ կդառնա թե ինչ նյութով կներարկվի տվյալ անցքը կամ տվյալ ճաքը: Բոլոր ներարկումները կատարել խիստ հետևողական, ներարկման ժամանակ սեղմել և պահել բամբակը ձեռքի տակ, ունենալ թորած ջուր, ծովային սպունգ՝ Ռ.Ն պաշտպանելով անցանկալի աղտոտվածություններից, հետքերից:

16. Տեխնիկական վնասվածքների մանր ճաքերը, կորցված վայրերը, լրացնել եզրային ամրացումներով, լավ չորանալուց հետո սվաղել 3 շերտ կրային և ավազային շաղախով: Առաջին շերտի սվաղը կատարել առավել խոշոր ավազով, մարած կիր - ավազ, 3/1-ի հարաբերակցությամբ : Ո.Ն 1 շերտի սվաղը կատարել հավասար,բայց կոպիտ մակերեսով ` սվաղի վրա արված գծերով: Լիովին չորանալուց հետո կատարել 2 շերտի սվաղը նույն բաղադրությամբ, բայց առավել մանր ավազով, և 3 շերտը կատարել հեղինակային շերտին համապատասխան` չանցնելով Ո.Ն սվաղի մակարդակը: Ամբողջ սվաղերը կատարել խոնավեցնելով և պահելով համապատասխան տեխնիկան և տեխնոլոգիան:
17. Որտեղ նկատվում է խոնավություն, աղակալություն, շերտավորվածություն ,այդ հատվածներում կատարել մաքրումներ, և 5% ACRIL – ի սվաղի շաղախի օգնությամբ կանխել խոնավության և աղակալության հետագա տարածումը: Այդ հիմնականում հարող հարակից հատվածներն են:
18. Ո.Ն վրա կատարել նաև օտար գոյացությունների մասնակի մաքրումներ, նյութերի բարդ 5%-ոց ` մեթիլի, բենզոլի,էթանոլի, առավելագույն մաքուր սպիրտի լուծույթներով: Կատարել առանձնակի ուշադրությամբ թրջոցներով և լուծույթներով Ո.Ն վրայի բարդ հատվածների մաքրումները խիստ ցուցումներով և առավել հետևողականությամբ:
19. Փայտերի վրա սպունգներով պատրաստել հատուկ մակերեսով հենակներ` պաշտպանիչ շերտի դեր կատարող և հենք ստեղծելու, նաև օտար գոյացությունների հեռացման համար , ինչպես նաև բետոնե լիցքի հնարավորինս անվտանգ հեռացման աշխատանքների համար: Հենակներն օգտագործել նաև Ո.Ն հեռացվող հարակից հատվածի համար:
20. Ո.Ն ձախ թեփուկավորված հատվածի մասը ախտահանել բիոցիդի, ցիկլոհեկսանի օգնությամբ` կիրառելով բոլոր հնարավոր անվտանգության նորմերը և կանոնները:Ո.Ն ձախ թեփուկավորված հատվածի մասը ախտահանել բիոցիդի, ցիկլոհեկսանի օգնությամբ` կիրառելով բոլոր հնարավոր անվտանգության նորմերը և կանոնները:
21. Կատարել ամբողջ աշխատանքները հատվածաբար, մասնակի, կարճատև և երկարատև դադարներով` ելնելով մասնագիտական առանձնահատկություններից:
22. Անընդհատ աշխատանքի հետ զուգահեռ կատարել տեղային մաքրումներ, ինչպես թորած ջրով և ծովային սպունգով, այնպես էլ բարդ վերոնշյալ լուծույթներով:
23. Կատարել մանր և օտար գոյացությունների հեռացումներ Ո.Ն մակերեսից ջրային ռետինի օգնությամբ: Կատարել աշխատանքը հնարավորինս նուրբ և դանդաղ, չվնասելով Ո.Ն մակերեսը:
24. Կատարել Ո.Ն վերջնական սվաղերի մակերեսի շտկումներ, համապատասխանեցումներ, մաքրումներ` պատրաստելով այն գունապատման աշխատանքների համար:
25. Ամրակայման աշխատանքների ավարտից անմիջապես հետո հեռացնել պաշտպանիչ շերտերը, հենակները, բոլոր տեսակի կտորները, թղթերը` պատրաստվելով վերականգնմանը:
26. Կատարել գունապատում տեմպերային ներկերով, հարկ եղած դեպքում օգտագործել 5% ACRIL ամբողջ որմնանկարի մակերեսի մասնակի թափված ներկի շերտերի վրա և նոր ավելացված հարակից հատվածների գունապատումների համար:
27. Ֆոնը գունապատել մեկ տոն ցածր հնչեղության և հնարավորինս զգույշ լինելով, չվնասելով հեղինակային ներկի շերտը: Ֆոնային հատվածի գունապատման և վերարտադրման համար հիմնվել ըստ պահպանված պատմական լուսանկարների կամ հեղինակային գունային շերտի վրայի պահպանված գույնի մնացորդներով: Գունապատման ժամանակ ավելի մանրամասն ու մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ և համապատասխանեցումներ:

28. Կատարել կորցված մասերի վերարտադրություններ ըստ հեղինակի և համակարգչի օգնությամբ՝ փոխանցելով ճշգրիտ պատկերը Ո.Ն հատվածին, կատարել վերականգնում ըստ հեղինակային գունային գամայի և հորինվածքին, համապատասխան մեկ տոն ցածր կամ տեսանելիորեն չտարբերվող:
29. Համընթաց կատարել մասնակի հատվածային ներկի շերտի ամրացումներ 0.5 % Paraloid B 72 /ակրիլիկ ռեզին / լուծույթով , իսկ առավել բարդ և քայքայված մասերում կատարել 1 % Paraloid B 72 /ակրիլիկ ռեզին / լուծույթով:
30. Համապատասխան լուծույթով կատարել վերջնական մաքրումները վերևից ներքև մասնազատումով, թորած ջրի օգնությամբ, ավելի բարդ հատվածներում օգտագործել բարդ նյութեր: Օգտագործել ըստ նախատեսված բարդության, ընտրել դրանց խտությունը, կատարել ավելի թույլից մինչև ավելի թանձր պատրաստանյութով:
31. Ամբողջ ամրակայման և վերականգնման աշխատանքների ժամանակ պարտադիր կատարել լուսանկարներ և տեսանկարահանումներ:

32 Ողջ աշխատանքային ծավալի ավարտից հետո Ո.Ն ի ամբողջ մակերեսով կատարել մաքրումներ թորած ջրով, այնուհետև լավ չորացնելուց հետո ողջ Ո.Ն մակերեսի և հարակից մասերին կատարել պաշտպանիչ շերտի 1.5 % Paraloid B 72 /ակրիլիկ ռեզին / լուծույթով:

Վերազանգնող՝ Ա.Պետրոսյան

17,7 m

Ս. Մուրադյանի որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1x 100, քառակուսու չափը՝ 1ք.մ.

4,2 m

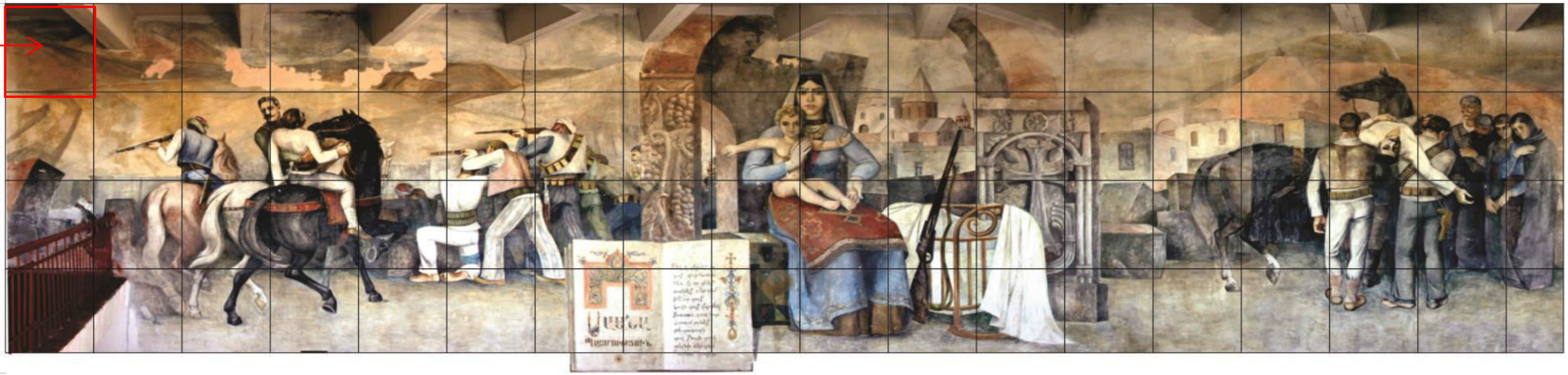

17,7 m

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100,քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

4,2 m

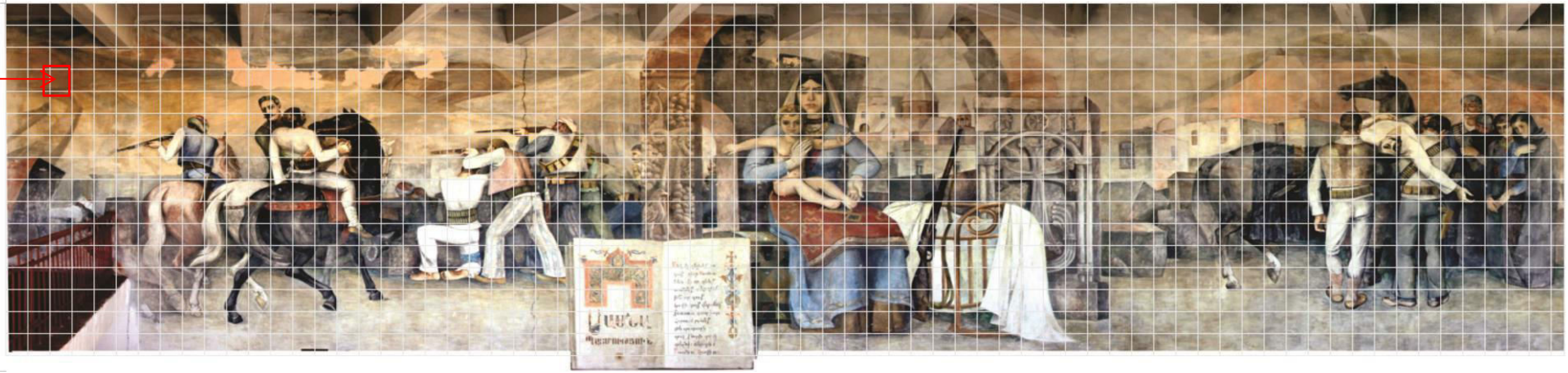

1. Անհրաժեշտ է աշխատանքների մեկնարկից առաջ ծանոթանալ նախնական ուսումնասիրությանը, աշխատանքային խնդիրներին, տեղում համակարգել նախապես անհրաժեշտ պատրաստվող նյութերը, աշխատանքային գործիքները, ապահովել աշխատանքային միջավայրը:

31. Ամբողջ ամրակայման և վերականգնման աշխատանքների ժամանակ պարտադիր կատարել լուսանկարներ և տեսանկարահանումներ:

21. Կատարել ամբողջ աշխատանքները հատվածաբար, մասնակի, կարճատև և երկարատև դադարներով՝ ելնելով մասնագիտական առանձնահատկություններից:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .
12,00 ք.մ

1. Որմնանկարի հիմքից անջատված սվաղի հիմքի ամրակայում ներարկման միջոցով

3. Կատարել հրատապ կախված հատվածներում ժամանակավոր մասնակի ամրացումներ, ինչպես պարզ, այնպես էլ բարդ պատրաստանյութով:Կատարել առավել կախված և քայքայված մասերում պաշտպանիչ շերտի կատարում ճապոնական թղթի և 40% cheklododekan-ի /ցիկլոդոդեկան/ և 60% ացետոնի լուծույթների խառնորդով:
6. Կատարել ներարկումներ Ռ.Ն մակերեսի առավել անջատված , թեթև քայքայված և վնասված մասերում, ներարկել կալցիումի կարբոնատ կամ PLM, միջին տեսակի վնասված մասերում կիրառել 25-50% ACRIL պատրաստանյութ/ որը հստակ ցուցումով նախատեսված է վերականգնման աշխատանքների համար/ , ըստ մասնագետի հայեցողությամբ, իսկ առավել քայքայված հատվածներում օգտագործել 50% ACRIL նյութը `խառնելով 50%-ոց կրային և 25% -ոց ջրային լուծույթով` չմոռանալով գործողության ժամանակ օգտագործել պաշտպանիչ շերտը:
7. Խիստ մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ ողջ Ռ.Ն մակերեսով, առանց հեղուկը ծորեցնելու , չչարունակել լվացումները աղտոտված ջրով կամ ախտոտված

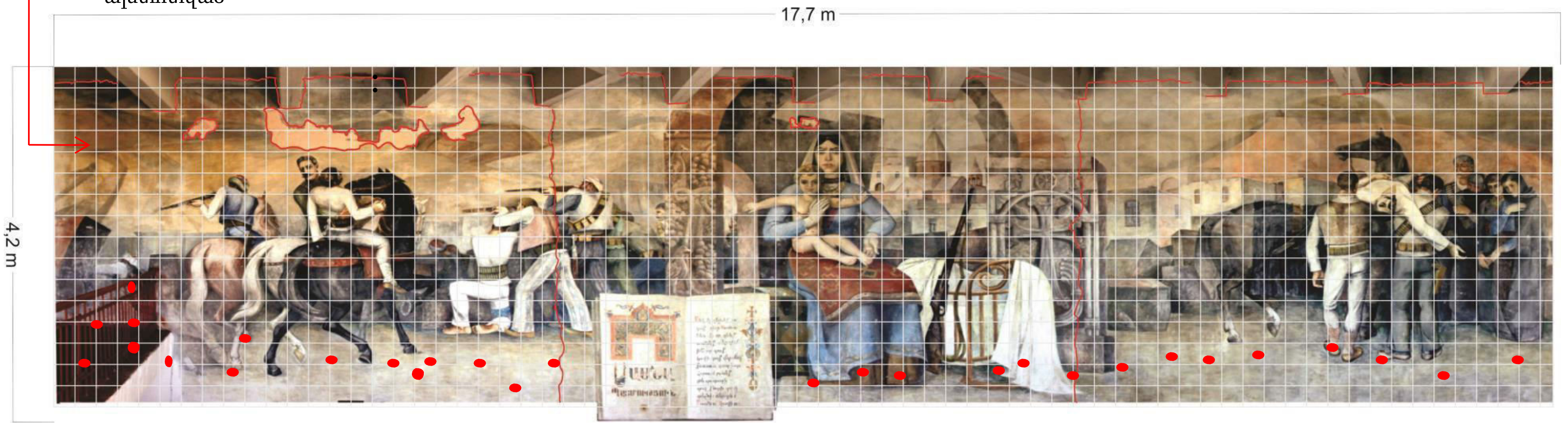

5. Պատրաստել մարած կրից և կապույտ ավազից,(երեքը մեկի հարաբերությամբ) շաղախ թորած ջրով, ունենալով այն ձեռքի տակ:սպունգով:
10. Կատարել առավել կախված և քայքայված մասերում պաշտպանիչ շերտի կատարում ճապոնական թղթի և 40% cheklododekan-ի /ցիկլոդոդեկան/ և 60% ացետոնի լուծույթների խառնորդով:
22. Անընդհատ աշխատանքի հետ զուգահեռ կատարել տեղային մաքրումներ, ինչպես թորած ջրով և ծովային սպունգով, այնպես էլ բարդ վերոնշյալ լուծույթներով

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

2. Որմնանկարի մակերեսի անձրեվաջրերի հոսքի աղակալած հետքերի մաքրումներ **42,00 ք.մ**

Որմնանկարի վերնամասի աջակողմյան և ձախակողմյան հատվածներում, մասնավորապես աղակալած մակերեսի հետքերի և ընդհանուր մակերեսի աղթահանում և մաքրումներ գունային մասնազատմամբ՝

2 . Անհրաժեշտ է առաջնահերթ կատարել վերևից ներքև մասնա-գունազատող մի քանի տիպի համապատասխան պարագաներով և տարբեր լուծույթներով մաքրումներ, զգուշությամբ չվնասելով վթարային մասերը՝ զերծ մնալով ներկի շերտի շերտավորվածություններից և դրանց դուրս եկաց մասերից, խիստ և մանրամասն հետևելով ողջ պրոցեսին, կանոնավորել տվյալ աշխատանքների ընթացքը՝ հաշվի առնելով մասնագիտական, աշխատանքային առանձնահատկությունները և նրբությունները: Թեթև մաքրումները անհրաժեշտ է կատարել փափուկ լայն վրձնով, չոր վիճակում `Ո.Ն-ի ողջ մակերեսի վրա , ինչպես նաև Ո.Ն-ին առնչվող հարող հարակից հատվածներում:

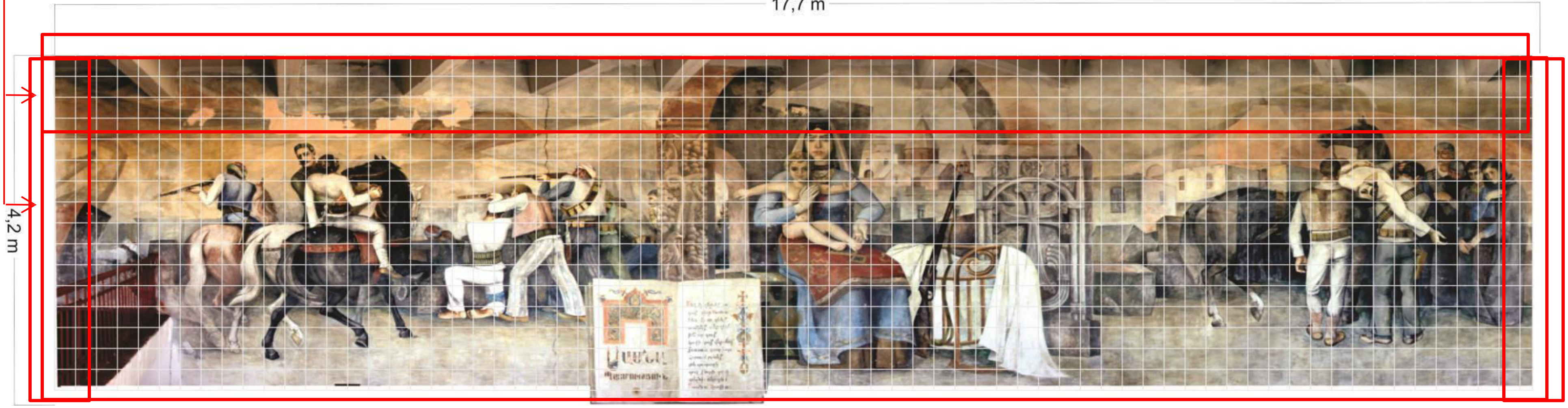

4 Պատրաստել Ո.ն ողջ մակերեսի 1 շերտի մաքրման համար թորած ջուր և ծովային սպունգի օգնությամբ մաքրել թեթև համակարգված գունային մասնազատող շարժումներով /հնարավոր է օգտագործել 0,3-0,5 % ամոնյակային լուծույթ:;

7 Խիստ մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ ողջ Ո.Ն մակերեսով, առանց հեղուկը ծորեցնելու , չշարունակել լվացումները աղտոտված ջրով կամ ախտոտված սպունգով;;

8 Երկրորդ և երրորդ մաքրումերը Ո.ն ամբողջ մակերեսին կատարել թույլ բարդ կոմբինացված լուծույթով, 5% ամոնյակի 5% էթիլ սպիրտի օգնությամբ: Ավելի աղտոտված մասերում կարելի է օգտագործել թանձր լուծույթ՝ նշտար ,ռետինե սպունգ ,պոլեստեռաին սպնգ,մանրաթելաին ջնջոց , հետևելով պրոցեսին:

18. Ո.Ն վրա կատարել նաև օտար գոյացությունների մասնակի մաքրումներ, նյութերի բարդ 5%-ոց ՝ մեթիլի, բենզոլի,էթանոլի, առավելագույն մաքուր սպիրտի լուծույթներով անհրաժոշտության դեպքում ոկտագործել ճապոնական թղթ :Կատարել առանձնակի ուշադրությամբ թրջոցներով և լուծույթներով Ո.Ն վրայի բարդ հատվածների մաքրումները խիստ ցուցումներով և առավել հետևողականությամբ:

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ասպագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը` 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

3. Ո.Ն.-ի մակերեվույթի օտար գոյացությունների մաքրումներ մեխանիկական եղանակով` ձեռքի գործիքներով /մարդկային անփույթության պատճառով որմնանկարի վերևվի եվ կողային հատվածներում ներկված սպիտակ ներկի շերտի 13.01 ք.մ

4. Ո.Ն-ի ընդհանուր մակերեսի օտար գոյացությունների մաքրումներ լուծույթով 58,03 ք.մ

7. Խիստ մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ ողջ Ո.Ն մակերեսով, առանց հեղուկը ծորեցնելու , չչարունակել լվացումները աղտոտված ջրով կամ ախտոտված սպունգով:

23. Կատարել մանր և օտար գոյացությունների հեռացումներ Ո.Ն մակերեսից ջրային ռետինի օգնությամբ: Կատարել աշխատանքը հնարավորինս նուրբ և դանդաղ, չվնասելով Ո.Ն մակերեսը:

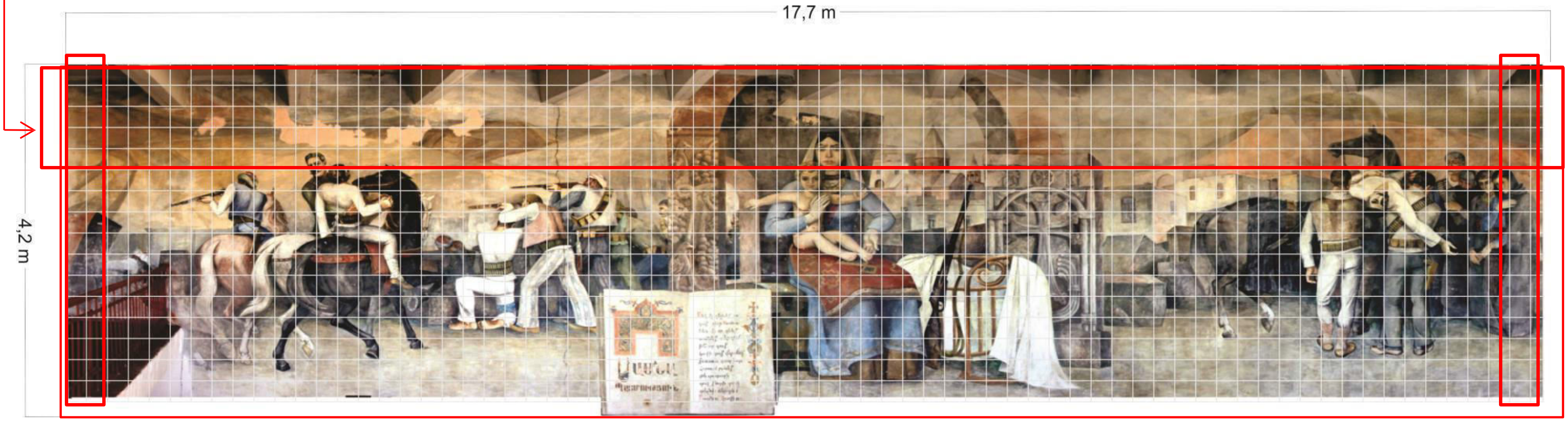

22. Անընդհատ աշխատանքի հետ զուգահեռ կատարել տեղային մաքրումներ, ինչպես թորած ջրով և ծովային սպունգով, այնպես էլ բարդ վերոնշյալ լուծույթներով Խիստ մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ ողջ Ո.Ն մակերեսով, առանց հեղուկը ծորեցնելու , չչարունակել լվացումները աղտոտված ջրով կամ ախտոտված սպունգով

8. Երկրորդ և երրորդ մաքրումները Ո.Ն ամբողջ մակերեսին կատարել թույլ բարդ կոմբինացված լուծույթով, 5% ամոնյակի 5% էթիլ սպիրտի օգնությամբ: Ավելի աղտոտված մասերում կարելի է օգտագործել թանձր լուծույթ` հետևելով պրոցեսին:

17. Կատարել ամբողջ աշխատանքները հատվածաբար, մասնակի, կարճատև և երկարատև դադարներով` ելնելով մասնագիտական առանձնահատկություններից:

18. Անընդհատ աշխատանքի հետ զուգահեռ կատարել տեղային մաքրումներ, ինչպես թորած ջրով և ծովային սպունգով, այնպես էլ բարդ վերոնշյալ լուծույթներով նշտարներով , ռետինե և պոլեստեռոլային սպունգներով :

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

5. Որմնանկարի շերտի ամրացում ՝ թեփուկավորված հատվածներում **4.80ք.մ**
6. Որմնանկարի վրա առկա մրերի մաքրումներ **9.40ք.մ**

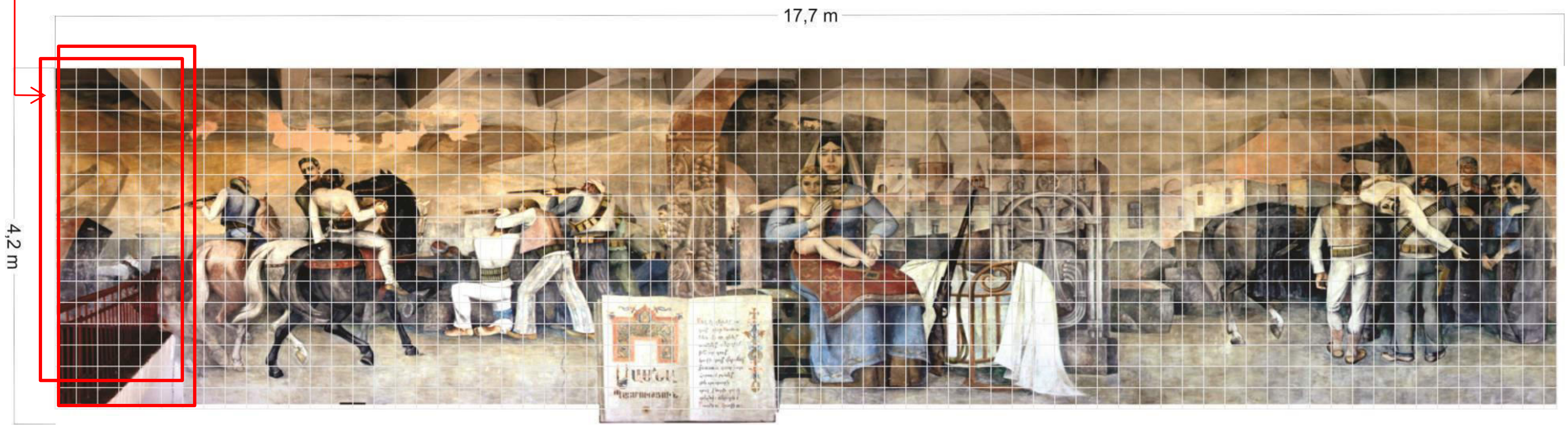

20. Ռ.Ն ձախ թեփուկավորված հատվածի մրոտված մասը մաքրել ախտահանել վայթսպիրիթի , ճապոնական թղթի նաշատիր 3-5%լուծույթով ։
9. Մաքրումներից մեկ օր հետո խոնավության բացակայության դեպքում կատարել պաշտպանիչ շերտի կատարում ողջ Ռ.Ն մակերեսի վրա 0.5% Paraloid B 72 /ակրիլիկ ռեզին / օգնությամբ:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

7. Որմնանկարի ներկի շերտի միկռոնների ամրացում՝ շնչող սոսնձի բարդ լուծույթով - առաջին շերտ՝ 71,04 ք.մ

8. Որմնանկարի ներկի շերտի միկռոնների ամրացում՝ շնչող սոսնձի բարդ լուծույթով – երկրորդ շերտ՝ 71.04 ք.մ

9. Մաքրումներից մեկ օր հետո խոնավության բացակայության դեպքում կատարել նախապես պատրաստված լավ լուծված վիճակում պաշտպանիչ շերտի կատարում ողջ Որմնանկարի ներկի շերտի միկռոնների ամրացում շնչող սոսինձ բարդ լուծույթ օգնությամբ առաջին շերտ :
Paraloid B 72 /ակրիլիկ ռեզին / 0.25%

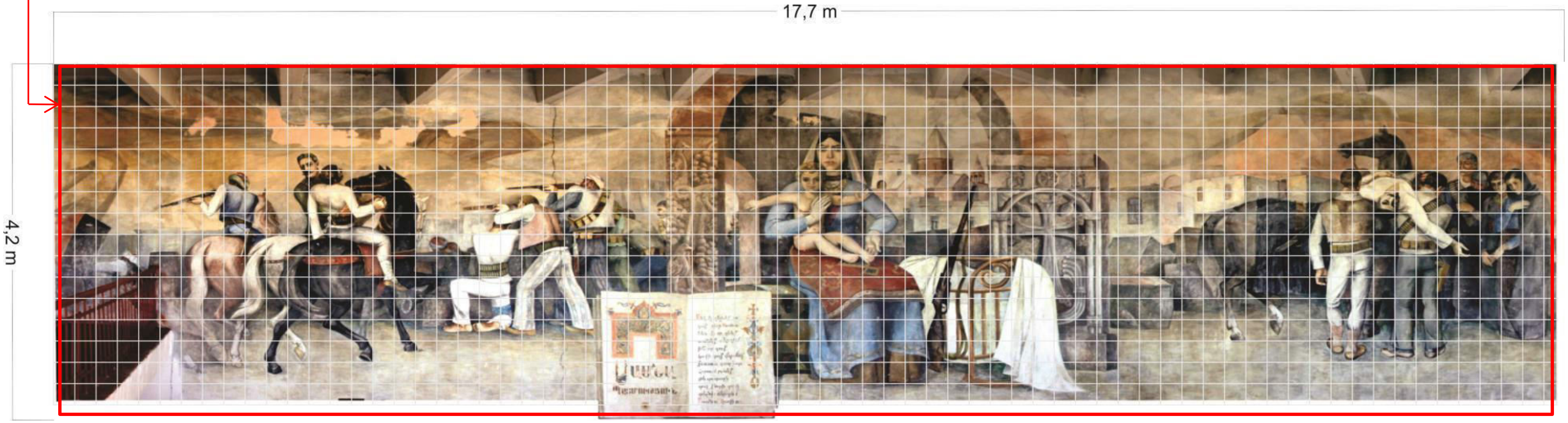

29. Համրնթաց կատարել մասնակի հատվածային ներկի շերտի ամրացումներ,որմնանկարի ներկի շերտի միկռոնների ամրացում շնչող սոսինձ բարդ լծույթ առաջին շերտ 0.25%, Paraloid B 72 /ակրիլիկ ռեզին / իսկ առավել բարդ և քայքայված մասերում կատարել երկրորդ շերտ:

			ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100

քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

150,00 ք.դցմ

9. Որմնանկարի մակերեսի մաքրումներ, մասնազատելով ցիկլոդոդեկանի կոմբինացված լուծույթով եվ կրային շաղախով

15. Համընթաց կատարել ներարկումներ կալցիում կարբոնատի պարզ հիդրավլիկ նյութով կամ PLM-ով, և առավել խոշոր անցքերի և մեծ մակերեսի ներարկումների համար օգտագործել ACRIL-ի և կրի պատրաստված լուծույթի խառնուրդ: Ներարկումների գործողությունները սկսելուց առաջ կատարել պաշտպանիչ շերտի կատարում , բամբակի օգնությամբ կանխել արտահոսքը Ռ.Ն մակերեսի վրա: Դրա համար անհրաժեշտ է նախ և առաջ ընտրել ճիշտ ներարկման վայրը: Ցանկալի չի, որ ներարկման անցքը բացվի մարդու դեմքի,ձեռքերի կամ կարևոր իմաստ հաղորդող հատվածներում: Բայց եթե դրա անհրաժեշտությունը ճակատագրական լինի հարակից մասերի պահպանման համար, հարկ կլինի անցք բացել, այնուհետև մշակել ետնամասը ներարկելու համար, պահպանելով ավելի մեծ մակերես: Ներարկել 1 կամ 2 անգամ թորած ջրով, այնուհետև պարզ կդառնա թե ինչ նյութով կներարկվի տվյալ անցքը կամ տվյալ ճաքը: Բոլոր ներարկումները կատարել խիստ հետևողական, ներարկման ժամանակ սեղմել և պահել բամբակը ձեռքի տակ, ունենալ թորած ջուր, ծովային սպունգ՝ Ռ.Ն պաշտպանելով անցանկալի աղտոտվածություններից, հետքերից:

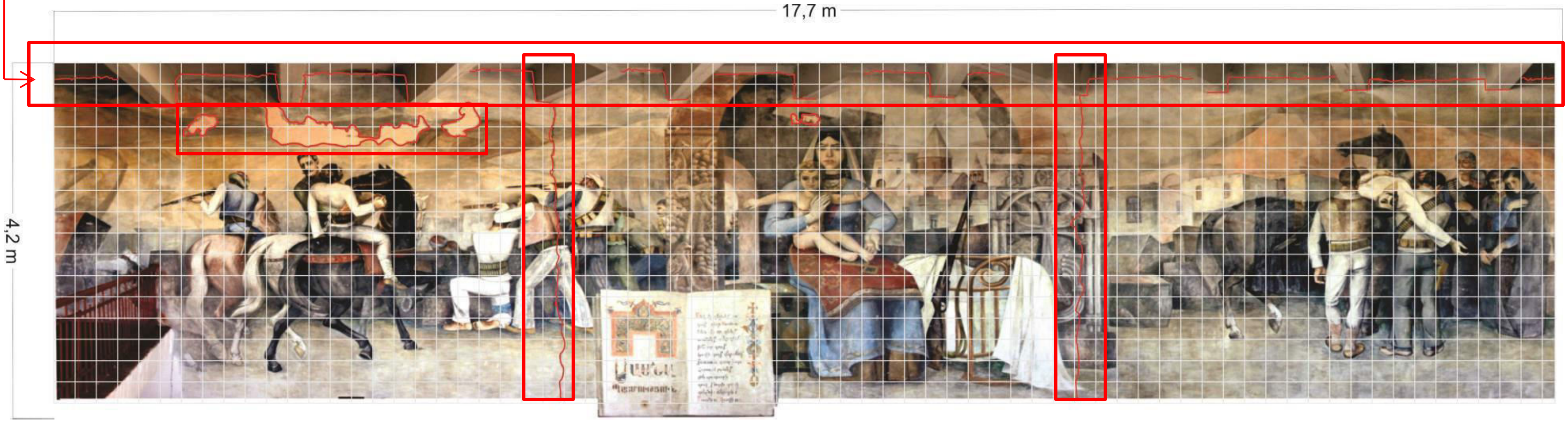

12 Ավելի ամուր պաշտպանիչ շերտ ստանալու համար օգտագործել տեղում պատրաստվող cheklododekan-ի սոսինձի լուծույթ՝ օգտագործելով տաք վիճակում :Չօգտագործել ցուրտ և խոնավ ժամանակ՝ 15անստիճանից ներքև:

8. Ռ.Ն-ի քայքայված, կոտրտված հատվածները մշակել և մաքրել, այնուհետև խոնավեցնել թորած ջրով, կատարել եզրային ամրացումներ, մի փոքր չորանալուց հետո, մակերեսի վրա ստեղծելով անհարթություն՝ հետագա շերտի համակցման համար: Մասնազատումները կատարել առավել զգուշությամբ, չմոռանալով Ռ.Ն-ը ծածկել, պահել կամ ինչ-որ կերպ պաշտպանել էլեկտրական գործիքներից առաջացնող վնասներից և հետևանքներից, ընկնող բեկորներից,փոշուց;

25. Ամրակայման աշխատանքների ավարտից անմիջապես հետո հեռացնել պաշտպանիչ շերտերը, հենակները, բոլոր տեսակի կտորները, թղթերը՝ պատրաստվելով վերականգնմանը:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

10. Որմնանկարի հիմքային ճաքերի լրացում կրային շաղախի միջոցով

38,80 մ

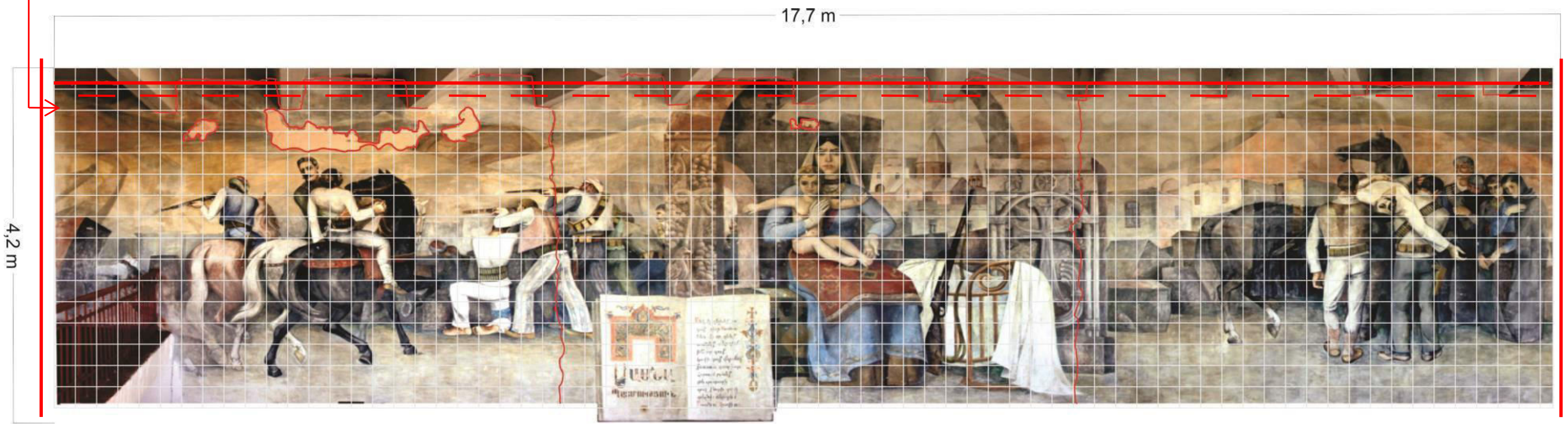

16. Տեխնիկական վնասվածքների մանր ճաքերը, կորցված վայրերը, լրացնել եզրային ամրացումներով, լավ չորանալուց հետո սվաղել 3 շերտ կրային և ավազային շաղախով: Առաջին շերտի սվաղը կատարել առավել խոշոր ավազով, մարած կիր - ավազ, 3/1-ի հարաբերակցությամբ : Ռ.Ն 1 շերտի սվաղը կատարել հավասար,բայց կոպիտ մակերեսով ՝ սվաղի վրա արված գծերով: Լիովին չորանալուց հետո կատարել 2 շերտի սվաղը նույն բաղադրությամբ, բայց առավել մանր ավազով, և 3 շերտը կատարել հեղինակային շերտին համապատասխան՝ չանցնելով Ռ.Ն սվաղի մակարդակը: Ամբողջ սվաղերը կատարել խոնավեցնելով և պահելով համապատասխան տեխնիկան և տեխնոլոգիան:

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արծավիրի ճարգ գ.Ապարա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

11. Որմնանկարի հիմքային ճաքերի ներարկում կրային շաղախի միջոցով **3.80 ք.մ**

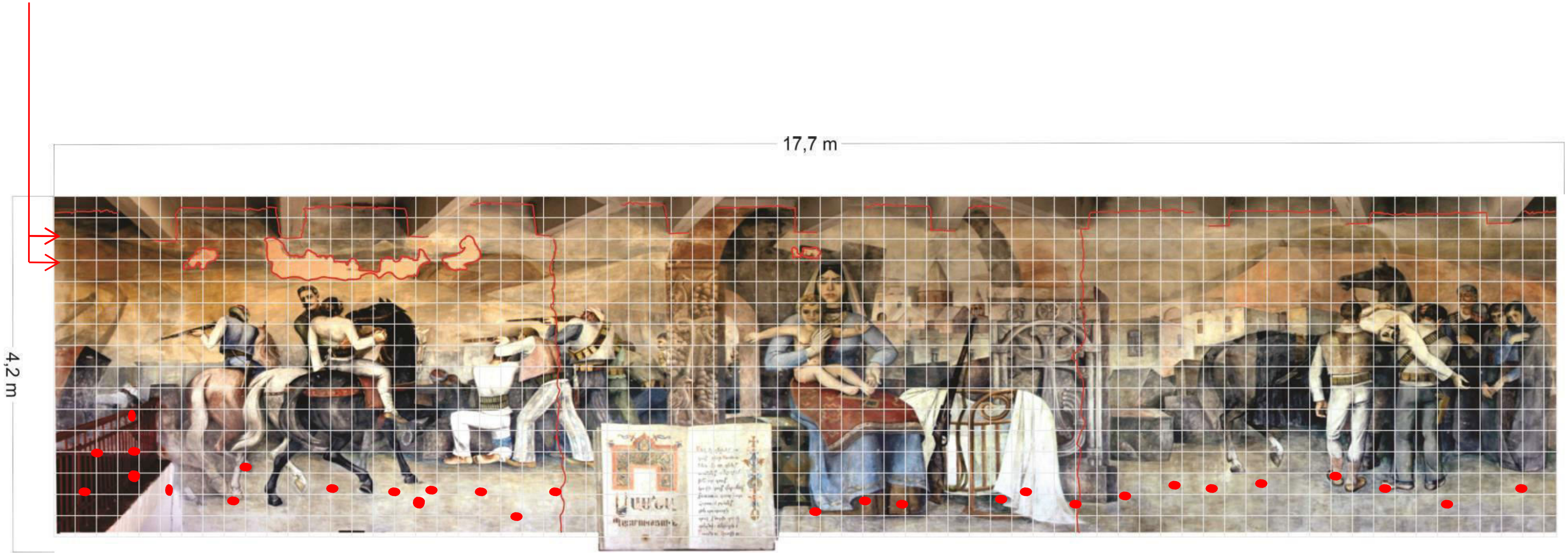

1. Կատարել ներարկումներ Ռ.Ն մակերեսի առավել անջատված , թեթև քայքայված և վնասված մասերում, ներարկել կալցիումի կարբոնատ կամ PLM, միջին տեսակի վնասված մասերում կիրառել 25-50% ACRIL պատրաստանյութ/ որը հստակ ցուցումով նախատեսված է վերականգնման աշխատանքների համար/ , ըստ մասնագետի հայեցողությամբ, իսկ առավել քայքայված հատվածներում օգտագործել 50% ACRIL նյութը `խառնելով 50%-ոց կրային և 25% -ոց ջրային լուծույթով՝ չմոռանալով գործողության ժամանակ օգտագործել պաշտպանիչ շերտը:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

12. Որմնանկարի ներկի շերտի մանր ճաքերի սրսկումներ PLM, կալցիումի կարբոնատ եվ ակրիլիկ սոսնձի բարդ լուծույթներով **16,00 մ**

15. Ներարկումների գործողությունները սկսելուց առաջ կատարել պաշտպանիչ շերտի կատարում , բամբակի օգնությամբ կանխել արտահոսքը Ո.Ն մակերեսի վրա: Դրա համար անհրաժեշտ է նախ և առաջ ընտրել ճիշտ ներարկման վայրը: Ցանկալի չի, որ ներարկման անցքը բացվի մարդու դեմքի,ձեռքերի կամ կարևոր իմաստ հաղորդող հատվածներում: Բայց եթե դրա անհրաժեշտությունը ճակատագրական լինի հարակից մասերի պահպանման համար, հարկ կլինի անցք բացել, այնուհետև մշակել ետնամասը ներարկելու համար, պահպանելով ավելի մեծ մակերես: Ներարկել 1 կամ 2 անգամ թորած ջրով, այնուհետև պարզ կդառնա թե ինչ նյութով կներարկվի տվյալ անցքը կամ տվյալ ճաքը: Բոլոր ներարկումները կատարել խիստ հետևողական, ներարկման ժամանակ սեղմել և պահել բամբակը ձեռքի տակ, ունենալ թորած ջուր, ծովային սպունգ՝ Ո.Ն պաշտպանելով անցանկալի աղտոտվածություններից, հետքերից:

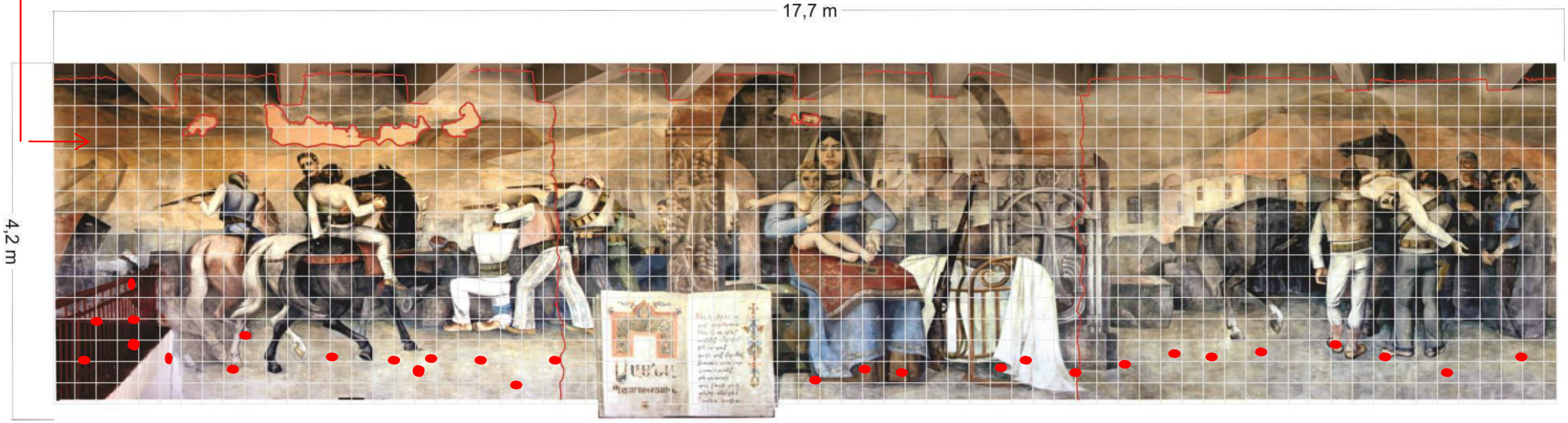

13. Համընթաց կատարել եզրային ամրացումներ սեղմիչների օգնությամբ 5% ACRIL-ով, հիդրավլիկ կրի 1/3-ի հարաբերակցությամբ և պեմզայի հավելանյութի շաղախով: Ո.Ն-ի եզրային ամրացումների ժամանակ չվնասել հեղինակային ներկի շերտը, սվաղի և ներկի շերտը ամրացնել պատին, չմոռանալով թողնել ճիշտ օդանցքներ հետագա ներարկումների և հագեցումների համար: Ո.Ն-ի մասամբ քայքայված, կոտրտված և թափված հարող հատվածներում կատարել մասնազատումներ պաշտպանիչ շերտի կատարմամբ՝ նշված մեթոդով: Զգուշությամբ, գործիքների օգնությամբ, մասնազատել Ո.Ն-ի մակերեսի քայքայված սվաղի շերտերը, որոնք իրենց վրա չունեն հեղինակային ներկի շերտ, քայքայված են կամ խանգարում են ճիշտ կատարել որևից է գործողություն:

			.ՄՍՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՊԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

14. Ո.Ն-ի քայքայված, կոտրտված հատվածները մշակել և մաքրել, այնուհետև խոնավեցնել թորած ջրով, կատարել եզրային ամրացումներ, մի փոքր չորանալուց հետո, մակերեսի վրա ստեղծելով անհարթություն՝ հետագա շերտի համակցման համար: Մասնագատումները կատարել առավել զգուշությամբ, չմոռանալով Ո.Ն-ը ծածկել, պահել կամ ինչ-որ կերպ պաշտպանել էլեկտրական գործիքներից առաջացնող վնասներից և հետևանքներից, ընկնող բեկորներից,փոշուց:

Համընթաց կատարել ներարկումներ կալցիում կարբոնատի պարզ հիդրավլիկ նյութով կամ PLM-ով, և առավել խոշոր անցքերի և մեծ մակերեսի ներարկումների համար օգտագործել ACRIL-ի և կրի պատրաստված լուծույթի խառնուրդ:

16. Տեխնիկական վնասվածքների մանր ճաքերը, կորցված վայրերը, լրացնել եզրային ամրացումներով, լավ չորանալուց հետո սվաղել 3 շերտ կրային և ավազային շաղախով: Առաջին շերտի սվաղը կատարել առավել խոշոր ավազով, մարած կիր - ավազ, 3/1-ի հարաբերակցությամբ : Ո.Ն 1 շերտի սվաղը կատարել հավասար,բայց կոպիտ մակերեսով ՝ սվաղի վրա արված գծերով: Լիովին չորանալուց հետո կատարել 2 շերտի սվաղը նույն բաղադրությամբ, բայց առավել մանր ավազով, և 3 շերտը կատարել հեղինակային շերտին համապատասխան՝ չանցնելով Ո.Ն սվաղի մակարդակը: Ամբողջ սվաղերը կատարել խոնավեցնելով և պահելով համապատասխան տեխնիկան և տեխնոլոգիան:

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա		
Կատարեց	Մ.Գևորգյան				
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.մմ

աշխ.ծավալ .

13. Որմնանկարի հիմքից թափված մասերի լրացում առաջին շերտ համապատասխան բարդ շաղախով **452,00 ք.դցմ**

14. Որմնանկարի հիմքից թափված մասերի լրացում երկրորդ շերտ լեվկասով **452,00 ք.դցմ**

15. Որմնանկարի հիմքից թափված մասերի վերջնական լրացում՝ ըստ հեղինակային հորինվածքի մակերեսի **552,00 ք.դցմ**

14. Ռ.Ն-ի քայքայված, կոտրտված հատվածները մշակել և մաքրել, այնուհետև խոնավեցնել թորած ջրով, կատարել եզրային ամրացումներ, մի փոքր չորանալուց հետո, մակերեսի վրա ստեղծելով անհարթություն՝ հետագա շերտի համակցման համար: Մասնագատումները կատարել առավել զգուշությամբ, չմոռանալով Ռ.Ն-ը ծածկել, պահել կամ ինչ-որ կերպ պաշտպանել էլեկտրական գործիքներից առաջացնող վնասներից և հետևանքներից, ընկնող բեկորներից,փոշուց:
24. Կատարել Ռ.Ն վերջնական սվաղերի մակերեսի շտկումներ, համապատասխանեցումներ, մաքրումներ՝ պատրաստելով այն գունապատման աշխատանքների համար:

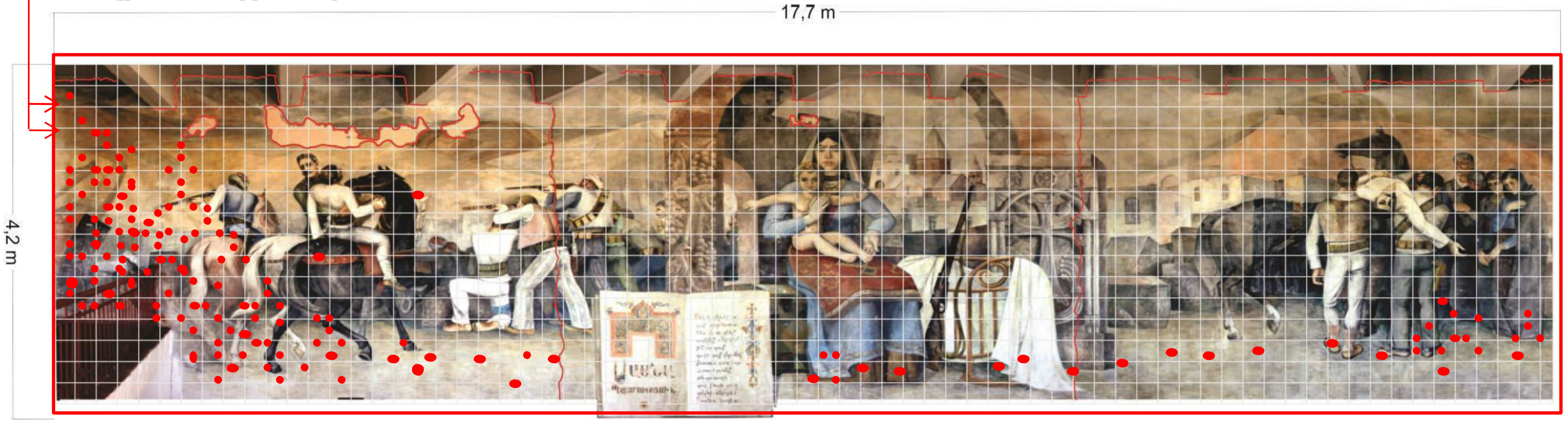

16. Տեխնիկական վնասվածքների մանր ճաքերը, կորցված վայրերը, լրացնել եզրային ամրացումներով, լավ չորանալուց հետո սվաղել 3 շերտ կրային և ավազային շաղախով: Առաջին շերտի սվաղը կատարել առավել խոշոր ավազով, մարած կիր - ավազ, 3/1-ի հարաբերակցությամբ : Ռ.Ն 1 շերտի սվաղը կատարել հավասար,բայց կոպիտ մակերեսով ՝ սվաղի վրա արված գծերով: Լիովին չորանալուց հետո կատարել 2 շերտի սվաղը նույն բաղադրությամբ, բայց առավել մանր ավազով, և 3 շերտը կատարել հեղինակային շերտին համապատասխան՝ չանցնելով Ռ.Ն սվաղի մակարդակը: Ամբողջ սվաղերը կատարել խոնավեցնելով և պահելով համապատասխան տեխնիկան և տեխնոլոգիան:
17. Որտեղ նկատվում է խոնավություն, աղակալություն, շերտավորվածություն ,այդ հատվածներում կատարել մաքրումներ, և 5% ACRIL – ի սվաղի շաղախի օգնությամբ կանխել խոնավության և աղակալության հետագա տարածումը: Այդ հիմնականում հարող հարակից հատվածներն են:

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

16. Որմնանկարի մասնակի գունապատում, լրացումներ տեմպերային ներկերով /ֆոն / **12,00 ք.մ**

26 Կատարել գունապատում տեմպերային ներկերով, հարկ եղած դեպքում օգտագործել 5% ACRIL ամբողջ որմնանկարի մակերեսի մասնակի թափված ներկի շերտերի վրա և նոր ավելացված հարակից հատվածների գունապատումների համար:

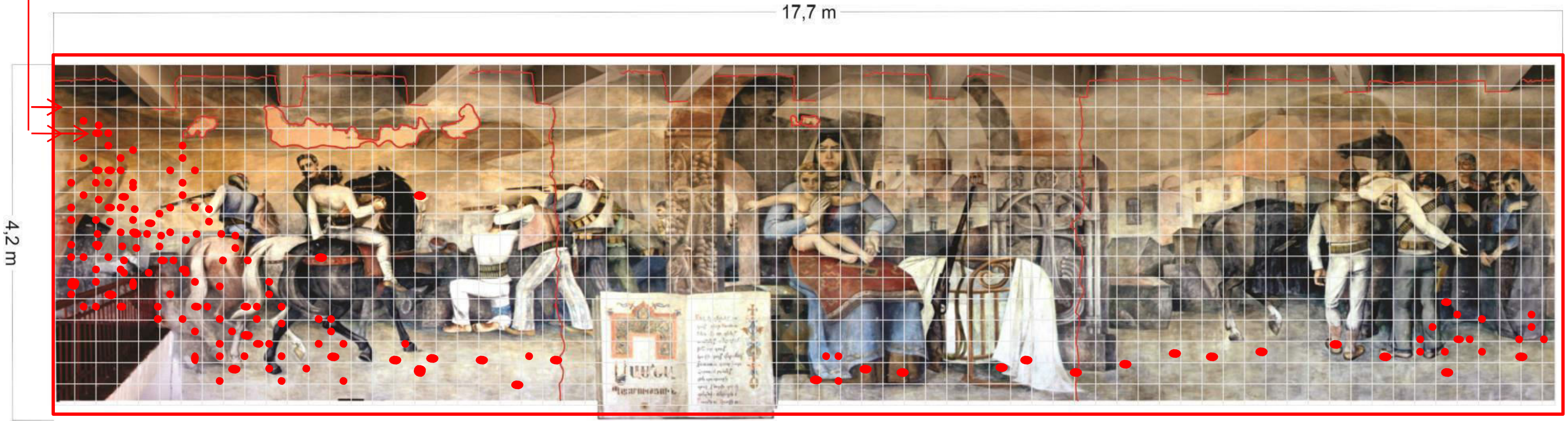

27 Ֆոնը գունապատել մեկ տոն ցածր հնչեղության և հնարավորինս զգույշ լինելով, չվնասելով հեղինակային ներկի շերտը: Ֆոնային հատվածի գունապատման և վերարտադրման համար հիմնվել ըստ պահպանված պատմական լուսանկարների կամ հեղինակային գունային շերտի վրայի պահպանված գույնի մնացորդներով: Գունապատման ժամանակ ավելի մանրամասն ու մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ և համապատասխանեցումներ:

Կատարեց	Մ.Գևորգյան		.ՍՍՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արձավիրի ճարգ գ.Ապացա
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

17. Որմնանկարի թափված մասերի գունապատում՝ հեղինակային գույնի մեկ տոն ցածր երանգով **715,00 ք.դցմ**

27 Ֆոնը գունապատել մեկ տոն ցածր հնչեղության և հնարավորինս զգույշ լինելով, չվնասելով հեղինակային ներկի շերտը: Ֆոնային հատվածի գունապատման և վերարտադրման համար հիմնվել ըստ պահպանված պատմական լուսանկարների կամ հեղինակային գունային շերտի վրայի պահպանված գույնի մնացորդներով: Գունապատման ժամանակ ավելի մանրամասն ու մանրակրկիտ կատարել մաքրումներ և համապատասխանեցումներ:

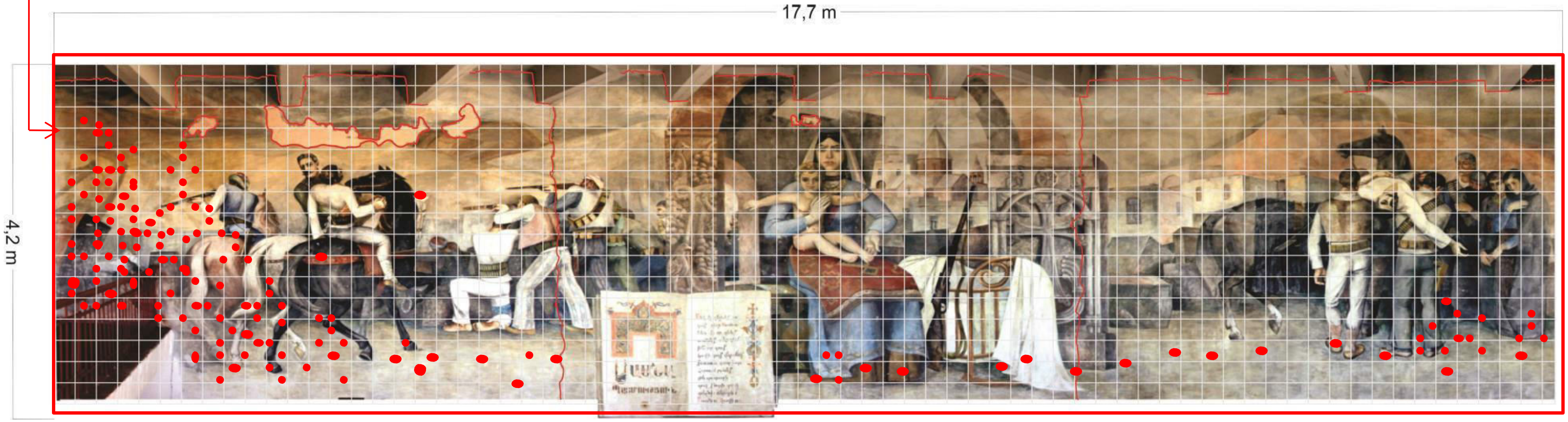

28. Կատարել կորցված մասերի վերարտադրություններ ըստ հեղինակի և համակարգչի օգնությամբ՝ փոխանցելով ճշգրիտ պատկերը Ռ.Ն հատվածին, կատարել վերականգնում ըստ հեղինակային գունային գամայի և հորինվածքին, համապատասխան մեկ տոն ցածր կամ տեսանելիորեն չտարբերվող:

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արճավիրի ճարզ գ.Ապաղա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

18. Որմնանկարի ողջ մակերեսի պաշտպանիչ շերտի պատրաստում `առաջին շերտ պառալոիդի 0.25% լուծույթով **71.04 ք.մ**

19. Որմնանկարի ողջ մակերեսի պաշտպանիչ շերտի պատրաստում ՝ երկրորդ շերտ պառալոիդի 0.25% լուծույթով **71.04 ք.մ**

9. Մաքրումներից մեկ օր հետո ողջ աշխատանքային ծավալի ավարտից հետո խոնավության բացակայության դեպքում կատարել նախապես պատրաստված լավ լուծված վիճակում պաշտպանիչ շերտի կատարում՝ ողջ Որմնանկարի ներկի շերտի միկռոնների ամրացում, շնչող սոսնձի բարդ լուծույթի օգնությամբ առաջին շերտ ՝ Paraloid B 72 0.25%

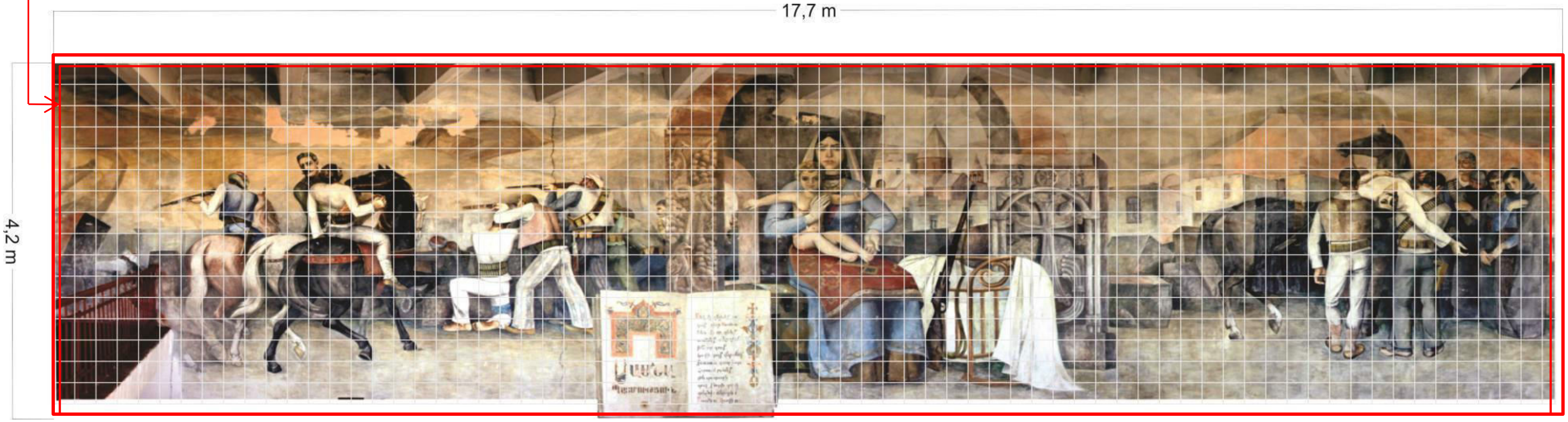

30 Համապատասխան լուծույթով կատարել վերջնական մաքրումները վերևից ներքև մասնազատումով, թորած ջրի օգնությամբ, ավելի բարդ հատվածներում օգտագործել բարդ նյութեր : Օգտագործել ըստ նախատեսված բարդության;

31 Ամբողջ ամրակայման և վերականգնման աշխատանքների ժամանակ պարտադիր կատարել լուսանկարներ և տեսանկարահանումներ:

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ | ՓՈՒԼ | ԹԵՐԹ | ԹԵՐԹԵՐ

Որմնանկարի մաշտաբային պատկերը 1 x 100
քառակուսու չափը՝ 25ք.սմ

աշխ.ծավալ .

20. Որմնանկարի հետնամասի հիմնական ճաքերի սրսկումներ, բարդ շաղախով՝ պատի և որմնանկարի սեյսմիկ անվտանգության և կայունության համար: **2,6 լ.**

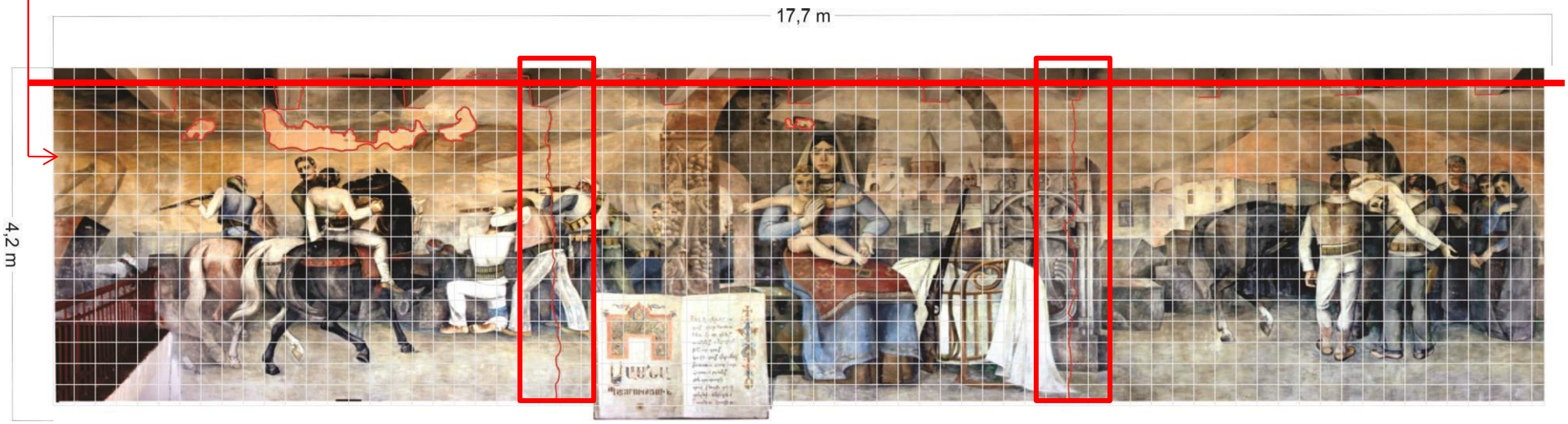

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա			
Կատարեց	Մ.Գևորգյան					
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ	ՓՈՒԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ

Վերականգնող մասնագետներն են՝

Արեգ Պետրոսյան- Որմնանկար վերականգնող հայկական խմբի գլխավոր մասնագետ
Մարինա Գեվորգյան- որմնանկար վերականգնող
Վահագն Զիվանյան- որմնանկար վերականգնող
Արթուր Դուրգարյան-որմնանկարվերականգնող

Բոլոր մասնագետները ունեն գեղարվեստի բարձրագույն ակադեմիական կրթություն և վերապատրաստված են «Instituto Per L'Arte e il Restauro-Palazzo Spinelli” Իտալական արվեստի վերականգնման ինստիտուտում և ունեն լավագույն մասնագիտական տարիների փորձ՝ տեսական և գործնական աշխատանք իտալացի հեղինակավոր վերականգնող մասնագետների հետ ։

«**ԱՐՎԵՍՏ ԵՎ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ**» ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ համագործակցում է՝

- **ՀՀ Մշակույթի նախարարության**
- «**Instituto Per L'Arte e il Restauro-Palazzo Spinelli”** Իտալական արվեստի վերականգնման ինստիտուտի
- **Մշակութային հասարակական կազմակերպությունների**

Հետադարձ կապ՝
Հասցե՝ Հանրապետության 38, 0010
բջջ; +37491110662
+37491110661
Email; artheritagecentre@gmail.com
aregpetrosyan999@gmail.com

ՀԿ –ի նախագահ՝ **Արեգ Պետրոսյան**
ՀԿ –ի փոխնախագահ՝՝ **Մարինա Գեվորգյան**

			.ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
"Արվեստ և Ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ

Վերականգնող մասնագետների
կատարած աշխատանքների

Ցանկ

2023-24 Հակոբ Հակոբյանի «Սարերում» որմնանկարի նախագծման, տեղափոխման,վերականգնման և վեստեղծման աշխատանքներ, /տեղափոխվել և տեղադրվել է Վ.Աճեմյանի դրամատիկական թատրոնից ք.Գյումրու Քաղաքապետարան /, ք.Գյումրի

2023-24 Մինաս Ավետիսյանի " Ցերեկ" որմնանկարի տեղափոխման, վերականգնման և վերստեղծման աշխատանքներ /տեղադրվել է Ռոսսիա Մոլլ /, Գյումրի – Երևան

2016-17 Հակոբ Հակոբյանի «Սարերում» որմնանկարի կոնսերվացման և վերականգնման աշխատանքներ, ք.Գյումրի, Շիրակի մարզ, Հայաստան

2014-15 Ռ.Աթոյանի "Ձախչի ճամփին " որմնանկարի վերականգնման և տեղափոխման աշխատանքներ

2015 Գառնու հեթանոսական տաճարի վրա մասնակի մաքրման աշխատանքներ

2013-14 Մ.Ավետիսյանի "Արմենիա" որմնանկարի կոնսերվացման և վերականգնման աշխատանքներ,մշակույթի տուն գ.Վահրամաբերդ, Շիրակի մարզ, Հայաստան

2013 Մ.Ավետիսյանի "Արմենիա" որմնանկարի նախագծի հեղինակ

2013 Ռ.Աթոյանի "Ձախչի ճամփին " որմնանկարի կոնսերվացման աշխատանքներ, Գյումրի, Հայաստան

2012 Մինաս Ավետիսյանի " Հայկական հովերգություն" որմնանկարների տեղափոխման և վերականգնման աշխատանքներ /տեղադրվում են Գյումրիի քաղաքապետարան /, Գյումրի

2011 Մինաս Ավետիսյանի " Գորգ են գործում" որմնանկարների տեղափոխման և վերականգնման աշխատանքներ /Կիլիկիա գարեջրի գործարան /, Գյումրի

2011 Մինաս Ավետիսյանի " Թելեն մանում" և " Երկանք" որմնանկարների տեղափոխման և վերականգնման աշխատանքներ /տեղադրվել են Զվարթնոց Օդանավակայան /, Գյումրի –Երևան

2010 Մինաս Ավետիսյանի " Աղբյուրի մոտ" և " Խաչքարի մոտ" որմնանկարների տ եղափոխման և վերականգնման աշխատանքներ /տեղադրվել են կառավարության շենք N 1 /, Գյումրի – Երևան

2009 XII.դ Սուրբ Կաթողիկե եկեղեցու որմնանկարների վերականգնում Քոբայր,Հայաստան,

2008 Մինաս Ավետիսյանի "Թորոս Ռոսլին" որմնանկարների վերականգնման աշխատանքներ,Գյումրի, Հայաստան

2006թ.-ից կատարվել են քանդակագործ Բենիկ Պետրոսյանի մանր և մեծածավալ քանդակների կաղապարում, վերստեղծում և վերականգնում / երկաթ, քար, բրոնզ, փայտ և պղինձ նյութերից/

			.ՄԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ. ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ Արմավիրի մարզ գ.Ապագա
Կատարեց	Մ.Գևորգյան		
"Արվեստ և ժառանգություն" պատմամշակութային արժեքների վերականգնման կենտրոն" հասարակական կազմակերպություն		2025թ.	ՈՐՄՆԱՆԿԱՐԻ ՎՆԱՍՎԱԾ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ — ՓՈՒԼ / ԹԵՐԹ / ԹԵՐԹԵՐ